

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

VYUŽITÍ NOVÝCH TECHNOLOGIÍ V RÁMCI

VÝUKY CIZÍHO JAZYKA – NĚMECKÝ JAZYK

DIPLOMOVÁ PRÁCE

České Budějovice 2008

Martina Dvořáková
ČJ – NJ SŠ

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Třebíči, 21. dubna 2008

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu profesoru Švejdovi za vedení a pomoc při psaní mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem svým kolegyním, kolegům a studentům za čas, který strávili odpovídáním na otázky v mém dotazníku.

Anotace:

Název:

Využití nových technologií v rámci výuky cizího jazyka – německý jazyk

Typ publikace:

Diplomová práce

Autor:

Martina Dvořáková

Institut:

Pedagogická fakulta Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Rok:

2008

Klíčová slova:

Pedagogika. Didaktické aplikace. Škola. Německý jazyk. Nové technologie. Výuka.

Tématem diplomové práce jsou didaktické aplikace nových technologií ve výuce cizích jazyků, speciálně se zaměřuje na výuku jazyka německého. Je doplněna o pedagogický výzkum, zaměřený na zjištění současného stavu používání nových technologií (DVD, dataprojektor, internet, videokamera apod.) na českých středních školách. Práce si všímá dramaticky se měnící role učitele a žáka ve školství na pozadí změn ve společnosti. Tyto změny rolí nahlíží ze zorného úhlu humanisticko-tvořivé metody. Po uvedení do problematiky se zabývá konkrétními příklady aplikace nových technologií ve výuce německého jazyka. Pro každou z uvedených technologií jsou zpracována didaktická doporučení. Tím tato práce a pedagogický výzkum co možná nejvíce sblížují obě roviny, teoretickou a praktickou. Práce se zároveň snaží nastínit další možný vývoj používání technologií ve výuce.

Annotation:

Name of the publication:

Applications of new technologies in foreign language education with special focus on the Deutsch language

Author:

Martina Dvořáková

University:

Pedagogická fakulta Jihočeský univerzita České Budějovice

Year:

2008

Keywords:

Pedagogy. Didactical applications. School. English language. New technologies. Education.

The topic of this work are applications of new technologies in foreign language education with a special focus on the Deutsch language. Part of this work is pedagogical research; documenting the current status of implementation of new technologies, such as DVDs, dataprojectors, internet or videocameras at Czech school. The work also reflects the dramatically changing roles of students as well as teachers in light of changing society. It examines these changes from the perspective of the theory of humanistic-creative education. After discussing the theories above the dissertation individually describes and assesses technological apparatus and elaborately suggests how to effectively and efficiently utilise them in Deutsch language education. In this respect, the work combines theoretical concepts with practical applications. The work also anticipates future theoretical, technological and educational development.

Úvod:

Ke zpracování tématu této diplomové práce mne přivedl nejen zájem o tematiku. Přivedla mne k ní zároveň jistá potřeba společenská. Se svými kolegy často řešíme otázku, jak se dá rychleji a efektivněji učit jazyk.

Objem informací, které dnes člověk, a především mladý člověk, žák, musí vstřebat a pochopit, utřídit, a účelně použít narůstá, a to nejen dle mého názoru, až neúměrným tempem. Škola musí, ať se jí to líbí nebo ne, tento vývoj reflektovat. Od ústavu, kde dříve býval kladen důraz na učení pamětní s hodnocením pouhé reprodukce znalostí, se bude muset posunout směrem ke vzdělávací instituci, která bude učit systému, nadhledu, přemýšlení, práci s informacemi, a co je neméně důležité, k zodpovědnosti za sebe i za své okolí a výchově v dobrého člověka. Slovy klasika, stane se „dílnou lidskosti“. Je nepochybné, že toto bude klást mnohem vyšší nároky nejen na žáka, ale také na učitele.

Operovat s narůstajícím množstvím informací nám mohou významně usnadnit nové technologie, které jsou dnes již běžnou součástí našeho života. Je nutné děti již od školních let učit širokým možnostem jejich uplatnění pro studium, pro hledání a zpracovávání informací a podaří-li se nám to, učinit výuku hrou.

Jelikož není v práci možno postihnout všechny aspekty vzdělávání, soustředím se zejména na výuku německého jazyka. Na našich školách jsou učitelé v současné době vystaveni před nelehký úkol tvorby školních vzdělávacích programů. Ne všichni mají z podobnou práci zkušenosti a ne všichni mají pro danou problematiku patřičnou aprobaci. Tato práce jim může nabídnout zajímavý pohled na možnosti výuky jazyka, které v jejich osnovách mohou být zohledněny.

Přínos, který práce může pro pedagogy mít, podtrhuje i výzkum zaměřený na využívání moderních technologií ve výuce německého jazyka, uvedený ve druhé části. Pedagogové se vesměs shodují, že nasazení nových technologií jim umožňuje naučit žáky více, žáci tvrdí, že je nové technologie motivují k intenzivnějšímu studiu, avšak nejsou používány tak často, jak by si představovali.

Často nedoceneným pokladem jsou na našich středních školách samotní učitelé. Ti, kteří se podíleli na výzkumu téměř shodně uváděli, že učit německý jazyk je neobyčejně baví. Není kromě učitelství mnoho povolání, kde bychom mohli nalézt

tak vzácnou shodu. Tato neobyčejná motivace dává naději, že naše školství se vyvíjí správným směrem nejen díky zásahům z vnějšku, ale především díky energii vycházející přímo zevnitř.

Obsah:

Čestné prohlášení	2
Poděkování	3
Anotace	4
Annotation	5
Úvod	6

Teoretická část

1. Úvod: Mění se společnost, role žáka i učitele a nové požadavky na obsahy vzdělávání	10
1.1 Nové technologie ve výuce jazyka	13
2. Metodologie výuky cizích jazyků	17
2.1 Tvořivý učitel	18
3. Nové technologie ve výuce anglického jazyka	22
3.1 Audioteknika – přenosná/nepřenosná (mp3 přehrávače, discmany apod.)	24
3.2 Audioknížky	26
3.3 Dataprojektor	28
3.4 Diktafon	30
3.5 DVD/video	32
3.6 E-mail	35
3.7 Internet	37
3.8 TV	39
3.9 PC – počítač	40
3.10 Počítačové programy pro výuku jazyků/hry	42
3.11 Videokamera	44

Výzkumná část

1. Úvod	46
1.1 Předmluva	47
2. Obsah dotazníků	48
2.1 Dotazník pro studenty	48
2.2 Dotazník pro učitele	50
3. Teoretická analýza problému	52

3.1	Cíle a hypotézy výzkumu	54
3.2	Cíle a úlohy výzkumu	54
3.3	Metodika a organizace výzkumu	55
4.	Výsledky výzkumu	56
4.1	Výsledky výzkumu mezi žáky střeňích škol	56
4.2	Výsledky výzkumu mezi vyučujícími na středních školách	68
4.3	Srovnání odpovědí žáků a učitelů	80
5.	Odpovědi na hypotézy výzkumu	82
5.1	Nové technologie se na českých gymnáziích ve výuce německého jazyka stále používají poměrně málo	82
5.2	Použití moderních technologií ve výuce německého jazyka zlepšuje výsledky edukace	84
5.3	Nejlepších výsledků ve výuce však učitelé stále dosahují s pomůckami, které jsou jim i studentům důvěrně známy, tedy například učebnice	85
5.4	Přístup učitelů a studentů k moderním technologiím, stejně jako k výuce anglického jazyka je kladný	85
5.5	Jakým způsobem se pracuje s novými technologiemi – doplnění	86
6.	Interpretace výsledků výzkumu	87
6.1	Shrnutí výsledků výzkumu a doporučení	87
7.	Závěr	89
8.	Seznam bibliografických odkazů	91
9.	Seznam tabulek	92
10.	Přílohy	93
10.1	Tištěná podoba dotazníku pro žáky	94
10.2	Tištěná podoba dotazníku pro učitele	99

Teoretická část

1. Úvod: Mění se společnost, role žáka i učitele a nové požadavky na obsahy vzdělávání

„Kdo získává ve vědění a ztrácí v mravech, více ztrácí, jak získává.“

J. A. Komenský

„Jsem pro revoluci hlav a srdcí ...

Vývoj školy – v tom je vývoj demokracie.“

T. G. Masaryk

Těchto několik moudrých vět velikých učenců a osobností, dalo by se říci, ve zhuštěné podobě odráží základní myšlenky mé práce. Pedagogika je sice vědou nesmírně složitou a komplexní, nicméně ve své praktické podobě je uměním, a stejně jako umění nelze pevně a jednoznačně uchopit, daří se naopak jiným vystihnout podstatu jedinou větou.

Po sametové revoluci jsme zažili velikou renesanci zájmu o výuku cizích jazyků. Ne že by zde zájem neexistoval dříve, pouze mu nebylo dlouhodobě dáno možnosti realizovat se v dostatečném rozsahu. Tento zájem přetrvává dodnes a v toku času se přirozeně mění a modifikuje. Po roce 1989 jsme se s obtížemi dostávali k literatuře, i dalším zdrojům, na úrovni popisujícím aktuální trendy výuky jazyků. Na úvod tedy patří vyřknout veliký dík všem, kteří se jak v těchto letech, ale nakonec i nelehkých letech předchozích, přičinili o vznik publikací, článků a přednášek, ze kterých mohla moje generace studovat.

Po roce 1989 v našich zemích také chybělo nastavení mnoha společenských pravidel a norem, a pokud nějaká byla, i dobrá, nebyla respektována všemi. Morálka dob minulých byla neslučitelná s fungováním nové, tentokrát již ne pseudo-

demokratické společnosti. Změna musela přijít nejen „seshora“, ale poněkud otřepanou frází vyjádřeno, „zevnitř“ od každého z nás. Na změnu musel reagovat každý jednotlivě, rodiny, avšak i větší instituce, jako jsou například školy. V souvislosti s dlouhodobým úkolem rozvoje demokracie v naší společnosti se zájmem sleduji uvedení humanisticko-tvořivé metody do praxe v českém školství. Než plody tohoto kroku dojdou celospolečenského uznání, uplyne nepochybně ještě dlouhá doba. Nicméně jsem přesvědčena, že se jedná o krok správným směrem.

Dalo by se říci, že škola se pokouší hledat kompromis mezi spokojeností jedince a společnosti, protože spokojenější občan se snáze vzdělává, lépe pracuje a je společnosti prospěšnější. Předpokládáme-li uspokojení základních lidských potřeb jako více či méně samozřejmé, dostáváme se na žebříčku aktualizace lidské bytosti výše. Společnost dává větší možnost aktualizovat nejrůznější individuální potřeby, a škola již nebude více pracovat s masou žáků, nýbrž s žáky individualitami a nebude mít výhradní patent na univerzální vědění. Postupně se tedy opět obrací zpět k dítěti, ke studentu, a ne náhodou zde vidíme souvislost s učením Jana Amose Komenského. Škola tedy vede žáka k poznání toho, co on chce, nalezení sebe sama, seberealizaci, což je odrazem tendence k silnější a individualističtější osobnosti, a tedy i společnosti. Škola se již nemá orientovat výhradně na zájmy vnější, ale zjišťuje, že tyto se lépe dosahují orientací „dovnitř“, na samotné žáky. Toto však nakonec není pouze zjištění všímavých pedagogů. V současné postmoderní společnosti můžeme principy tohoto „dovnitř zaměřeného managementu“ sledovat prakticky ve všech oblastech činnosti.

Co se týče samotných obsahů výuky, k měnící se roli školy Josef Maňák podotýká; **„škola se např. nemůže orientovat pouze na hromadění poznatků v hlavách žáků, ale musí žáky učit umět se v záplavě informací orientovat.“**¹ Z tohoto vyplývá současná nejdůležitější funkce vzdělávací instituce, a sice naučit žáky učit se, rozpoznat podstatné a utřídit poznatky. Toto v souvislosti s předchozími řádky neznamena pouze, že budou znát předepsané školní penzum učiva, ale především, že se budou umět univerzálně orientovat, orientovat se v informacích i mimo školu a dokáží rozeznat dobré od špatného, pravdu od lži a upřímnost od

¹ **Maňák, J.** *Stručný nástin metodiky tvořivé práce ve škole*. Brno: Paido. 2001. str. 44

manipulace. Není to tedy pouze orientace na fakta a reprodukci, ale mnohem složitější zaměření a jejich praktické použití, což ve všech taxonomiích vzdělávacích cílů stojí daleko výše. Jaká však je dnes přenositelnost školních poznatků do praxe?

Škola by se měla primárně orientovat na rozvoj základních dovedností, schopností s zručností, která dají studentům širokou a univerzální bázi pro další nevyhnutelnou specializaci. Patrný je také přechod od primární a sekundární sféry ke službám, s čímž souvisí odlišné požadavky zaměstnavatelů na absolventy škol. Je důležitá nejen plná počítačová gramotnost, ale především umění jednat a pracovat s lidmi. Posledním zmiňovaným bodem je globalizace světa. Je třeba klást důraz nejen na rychlou adaptabilitu člověka, ale také na rozvoj jeho hodnotového systému, aby se v měnící se společnosti neztratil, nezapomněl na své kořeny.

Jelikož dnes téměř není možno studovat a úspěšně pracovat, aniž bychom alespoň částečně nevyužívali moderní technologie, je úkolem školy ukázat žákům, jak tyto pomůcky účelně využívat ve svůj prospěch.

Čím dál častěji se jako učitelé dostáváme do situací, kdy přesné odpovědi na otázky nejen že nevíme, ale uvědomujeme si, že je ani vědět nemůžeme. Je prakticky nemožné nosit s sebou v hlavě všechny průběžně doplňované encyklopedie. Co je, a zvláště bude, nesmírně důležité je znalost toho, kde odpovědi najdeme, tedy rychlá a pružná orientace v informacích.

Shrneme-li následující řádky, dá se říci, že úkolem školy na pozadí historické zkušenosti musí být úsilí vychovávat člověka jak vzdělaného, tak morálně na výši. V záplavě informací se žáci musí naučit orientovat. Měli by se k tomu naučit používat všechny technologie, které jim tuto práci usnadní. Důraz by měl být kladen také na interpretaci informací a sociální interakci. Co se týče úkolu výchovy dobrého občana, jistě všichni dokážeme jmenovat jak výhody, tak omezení, které v tomto nelehkém úkolu škola má. Dovolují si však vyjádřit přesvědčení, že humanisticko-tvořivý přístup k dětem, aplikovaný ve škole s pevnými, jednoduchými a všem známými pravidly, která jsou důsledně dodržována, může přinést veliké úspěchy. Nezapomínejme přitom, že nejlepší didaktickou pomůckou je dobrý vzor, tedy učitel.

Ideálem výchovy a vzdělávání by měl být dobrý (čestný, morální, charakterní), **moudrý** (vzdělaný, tvořivý), **aktivní** (samostatný, pracovitý, iniciativní) **a štěstný**

1.1 Nové technologie ve výuce jazyka

„Nakonec musíme konstatovat, že kybernetika a teorie systémů, které jsou technologiemi řízení, bývaly učitelem nejdříve používány k tomu, aby lépe ovládal vzdělávací proces. Tato kontrola pak paradoxně a nenápadně, tak jako písek tekoucí hrdlem přesýpacích hodin, přešla od učitele do rukou specialistů!“²

„Small is beautiful! (V jednoduchosti je krása!) To znamená návrat k malé technologii, kterou může člověk sám ovládat.“³

Yves Bertrand

V úvodu zamyšlení se nad rolí nových technologií ve výuce jazyka je třeba blíže specifikovat jejich vztah k učivu, žáku a učiteli. Od prvních pokusů nejen s programovaným vyučováním, ale i s používáním moderních technologií ve výuce obecně, uplynula již poměrně dlouhá doba a dnes máme dostatek podkladů pro hodnocení jak jejich přínosu, tak z jejich podstaty plynoucích omezení. Zkušenosti ukazují, že v klasické škole bude, a musí patřit, stěžejní role ve výuce vždy žáku a učiteli, nikoli tedy žáku a stroji. Stroj v současné době nedokáže v dostatečné míře nahradit nesmírně cennou mezilidskou komunikaci. Dokáže však velmi napomoci například kvalitní expozici učiva, při motivaci žáků ke studiu či v domácí přípravě a je téměř nevyčerpatelnou studnicí informací. Především doma se otevírá žákům velice široké pole uplatnění.

Roli nových technologií je tedy třeba spatřovat především v podpoře výuky; v jejím zrychlení a zlepšení. Nepřehlédnutelný je rovněž přínos, jak bylo zmíněno, v rámci domácí přípravy, a dále po ukončení institucionálního vzdělávání v dalším samostudiu, neboť zcela naivní by bylo myslet si, že ukončením školní docházky či

² Bertrand, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha : Portál. 2001. str. 116

³ Bertrand, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha : Portál. 2001. str. 116

získáním akademického titulu vzdělávání jedince končí. Trend je, jak všeobecně známo, odlišný.

Aby však moderní technologie mohly být široce a s úspěchem použity, musí, jak již uvádí motto kapitoly, být dostupné a především uživatelsky příjemné. Takováto kritéria dnes stále nejlépe splňují tabule a učebnice. Tyto klasické technologie, jak potvrzuje výzkum ve druhé části práce, jsou používány s velikým úspěchem. Úspěch, jak se domnívám, pramení z toho, že jsou na ně všichni zvyklí a vědí, jak jich ku prospěchu využívat. Jejich didaktické možnosti jsou však téměř vyčerpány. Nové technologie naproti tomu nabízejí množství dalších, velmi často netušených možností. Nesplňují však často základní kritéria pro úspěšné nasazení; ne vždy jsou k dispozici v dostatečné míře a ne všichni, a to jak žáci, tak učitelé tuší, jak s nimi účelně pracovat a co vše vlastně z didaktického hlediska nabízejí.

Poněkud zjednodušeně vyjádřeno, měl by o moderních technologiích jak žák, tak učitel vědět následující:

Žák:

- Jestliže mne předmět baví, mohu se s pomocí technologií rozšířit své vědomosti daleko za povinné školní osnovy – a škola pro mne bude hrou.
- I když mne předmět nebaví, mohu se s pomocí nových technologií učit rychleji a efektivněji.⁴
- Nové technologie jsou vždy jen pomůcky, práci musím vždy vykonat sám. (když si koupím činky a stroj na posilování, svaly mi také bez cvičení nenarostou).⁵
- Až dostuduji a budu se potřebovat dále vzdělávat, nebude při mně stát učitel, kterého se mohu kdykoli zeptat – vážím si proto dnes jeho přítomnosti a učím

⁴ Ne vždy musí být nejdůležitější cílem naučit se dané informaci. Často se do popředí dostává metoda, jak informace zpracovat a jakým způsobem se jim účelně naučit.

⁵ Úsměvně a zároveň hořké je zamyšlení nad klamnými zavádějícími údaji v reklamních letáčích, nabízejících zázračnými metodami úspěch v cizím jazyce za dobu méně než krátkou. Bohužel, mnoho je těch, kteří tomu věří (nebo chtějí věřit?). Těžko pak takového člověka, žáka, nutit ke skutečnému studiu, domnívá-li se, že to jde i bez úsilí (stejný princip nabízí mnoho „přípravků“ na hubnutí). Úloha školy je obeznámit děti s realitou, vysvětlit jak se vlastně člověk učí, diskutovat, nejen přijímat informace, ale především s nimi pracovat, budovat individualitu, pomoci uvědomit si vlastní možnosti. Musí děti nechat zažít úspěch, žáci musí zjistit, že práce přináší výsledky, a že po malých krocích mohou dojít k cíli.

se zacházet s technologiemi, protože příště to již možná budu muset zvládnout sám.

- Díky novým technologiím jsem ve studiu daleko samostatnější.
- Dokáži-li být samostatnější ve studiu, umím být samostatný také v životě.

Učitel:

- Vždy musím zvážit, bude-li hodina, kde použiji nové technologie přínosnější. Technologie používám účelně.
- Učím žáky s technologiemi zacházet. Měli by vědět, co jim technologie umožní a jak je mohou využít. Budou toho jednou muset být schopni i bez mé pomoci.
- Technologie samy o sobě hodinu „neudělají“. S prezentovaným materiálem musíme dále pracovat. Žáci se učí především při procvičování, práci a hře, nikoli pouze při expozici učiva. Redukce hodiny na pouhou expozici znamená, že většina učiva bude zákonitě zapomenuta – viz křivka zapomínání. Žáci musí porozumět smyslu a učivo dlouhodobě procvičovat.⁶
- Technologie, jsou-li použity ve správný okamžik a správným způsobem, žáky velmi motivují. Proto si dávám pozor, abych takovéto momenty dokázal dopředu odhadnout. Pamatuji si úspěchy a zájmu mých žáků se hluboce vážím.

Pro učitele je v tomto smyslu podstatné, aby věděl, které z technologií jsou na jeho škole k dispozici. Dále aby věděl, ve které fázi hodiny a jakým způsobem může kterou efektivně využít. Dalším neméně podstatným bodem je, aby technologie skutečně ovládal. To v praxi znamená nemarnit čas neúměrně dlouhou přípravou na samotnou práci, instalací DVD, hledáním titulků, zapojováním dataprojektoru apod.. Tyto věci by si měl vyzkoušet předem. Na hodině samotné tím totiž nemarní čas pouze svůj, ale také čas studentů. Matematicky vyjádřeno, snaží-li se ve třídě s 15 studenty zprovoznit promítání filmu a trvá-li to 5 minut, pak neztrácí pouze oněch 5

⁶ Žáci zároveň musí v těchto cvičeních vidět smysl, vědět, proč to dělají a co jim to přinese. Například si mohou vyměnit roli s učitelem a vyzkoušet si jeho práci a uvést příklady, proč je třeba to, co nechtějí zapomenout opakovat.

minut, ale 16 x 5, tedy 80 minut nejen svého, ale také studentů. Toto vše mohlo proběhnout buď před hodinou nebo hned na úvod během administrativních úkonů.

V souvislosti se vzrůstajícím objemem informací, ve kterých se žáci budou muset naučit orientovat a na pozadí humanisticko-tvořivé metody lze pozorovat, že učitel se žákovi stává spíše průvodcem ve studiu. Pomáhá mu objevovat. To od učitele vyžaduje velikou otevřenost a připravenost reagovat na nejrůznější podněty. Často se bude jednat o změnu organizační formy výuky. Přejít od výuky frontální k výuce doplněné prací ve skupinkách, podpoře spolupráce apod. Vyučování se stává zajímavějším, avšak pro učitele také mnohem náročnějším. Musí si být vědom toho, že ne vše bude vědět a ne každý dotaz bude moci zodpovědět ihned. Nicméně šikovný vyučující tímto dokáže posílit svoji přirozenou autoritu tím, že zůstává „člověkem“, který neví všechno, ale má o děti zájem, a pokud odpověď neví, společně s dětmi ji objeví. Může se mu podařit děti vtáhnout přímo do procesu objevování. Aplikace principu humanistické výchovy může také u některých pedagogů vyvolávat strach z uvolnění morálky dětí. Zde budiž vyzvednuto, že i v humanistickém vyučování musí platit jasná pravidla a důslednost.⁷ Jejich dodržování jak učitelem, tak dětmi, v kombinaci se zajímavou výukou, podnětnými úkoly a v neposlední řadě i díky použití moderních technologií by obecně mělo vést k lepším výsledkům. Drží-li se učitel principů humanistické výchovy, neznamená to, že dětem dá absolutní svobodu ve všem. Znamená to však, že dětem dá pevné „mantinely“ a jasná pravidla, volnost dostanou až na tomto „hřišti“.

⁷ Humanismus vyžaduje důslednost. Není možné plně ocenit péči a lásku, neexistují-li jakási pravidla, a tudíž i měřítko. Láska k dítěti neznamená anarchii ve svobodě vztahu. Svoboda ve škole pramení paradoxně z pravidel, které však děti někdy mohou chápat jako omezení. Je nutné učit děti významu respektování pravidel praktickým příkladem již ve škole, neboť tam leží jeden z kořenů demokracie.

2. Metodologie výuky cizích jazyků

„Jak nádherné pocítit jednotu celého komplexu jevů, které se při bezprostředním chápání zdají být nesourodými.“

Albert Einstein

První zmínky o výuce cizích jazyků můžeme sledovat již od dob starověkého Řecka či Říma, kde učitelé byli velmi často otroci z cizích zemí a žák se učil především nápodobou. Dnes bychom tedy s trochou nadsázky mohli hovořit o aplikaci metody přímé. Dlouhou dobu se učitelství drželo gramatické-překladové metody, jejímž velikým limitem však bylo, že vycházela z didaktiky latinského jazyka, tedy jazyka mrtvého. Stejně principy výuky se snažila aplikovat na jazyky živé, kdy však cíle výuky byly značně odlišné, a to především co se aktivních znalostí jazyka týče. Reakcí na ni byla začátkem 20. století již zmiňovaná metoda přímá, u které však čas ukázal, že sklouzávala do opačného extrému. Zajímavými a velmi rozšířenými pokusy s významnými dílčími úspěchy byly metody audiolinguální a audiovizuální. Avšak i ty byly postupně překonány.

V 70. letech byly položeny základy vzniku tzv. komunikativní metody. Mohli bychom shrnout, že každá z uvedených metod se pokoušela dojít k podobnému cíli, a každá jinou cestou. Dnes uznávaná a široce používaná komunikativní metoda s interkulturním aspektem neříká, že všechny předchozí byly špatné, naopak, bere si z každé to nejlepší.

Komunikativní metoda s interkulturním aspektem se zaměřuje na harmonický rozvoj všech čtyř řečových dovedností, tedy mluvení, psaní, poslechu a čtení. Základním cílem je komunikace, tedy aby byl student schopen domluvit se, a to jak ústně, tak písemně, k čemuž samozřejmě potřebuje cizímu jazyku rozumět jak v jeho mluvené, tak v jeho psané formě. Proto tedy důraz na všechny čtyři kompetence. V centru výuky je žák, jeho potřeby. Ohled je brán také na nároky školy a společnosti, které je třeba s potřebami dětí skloubit. Nicméně má-li student motivaci naučit se jazyk, naučit se rozumět, mluvit i psát, jsou jeho potřeby v podstatě shodné se školním kurikulem.

Od 80. let minulého století do výuky přichází tzv. multikulturní aspekt, který je reakcí na postupné otevírání hranic, na stále zvyšující se počet osob z cizích zemí. Je třeba jim porozumět, nejen jejich řeči, ale také jejich zvykům, což vede ke vzájemnému pochopení a respektu. Pochopení a respekt je zároveň jedním ze základních principů humanistické výchovy.

Trendem, který v současné metodologii nabývá na aktuálnosti, a jehož význam bude pouze stoupat, je naučit žáky učit se, a to nejen tak, aby byli schopni učit se efektivněji již během školní docházky, ale také po ukončení studia. Často již nestačí ovládat pouze jeden cizí jazyk. Jelikož časovou dotaci na studium nelze více rozšiřovat, je jediným možným východiskem zvýšení efektivity výuky, pečlivý výběr učebních látek a zapojení jednotlivých učitelů do tvorby osnov. Jednou z cest ve výuce cizích jazyků je účelné nasazení moderních technologií, které mohou odvést neocenitelný kus práce zejména v expozici učiva. O moderních technologiích a konkrétních příkladech použití viz kapitola č. 3.

2.1 Tvořivý učitel

„Nebojím se, že svými žáky budu předstižen, leč přeji si to.“

„Moudře řekl, kdo k schválení škol řekl, že jsou „humanitatis officinae“, dílny lidskosti; tím se zajisté školám pravý jejich cíl, pravá povinnost právě vyjadřuje, lidi lidmi dělati.“

J. A. Komenský

Role učitele se v dnešním školství pozvolna přesouvá směrem k pozici „průvodce“ vyučovacím procesem.

Z. Gadušová u humanisticko-tvořivého učitele zdůrazňuje zejména:

- Schopnost empatie
- Akceptování žáků (chápání žáků bez předsudků)

- Kongruenci (schopnost být sám sebou, nenasazovat si masku)⁸

Důležitost role učitele pro vytvoření dobrého klimatu ve třídě a pro zajištění dobrých studijních výsledků žáků M. Zelinová komentuje; „**Učitel je nejdůležitějším činitelem výchovy. Jaký je učitel, taková je škola, takoví jsou žáci.**“⁹

Kromě důležitých profesních znalostí se klade ve zvyšující se míře důraz na emoční inteligenci učitele. V humanistické, kdy usilujeme jak o dobré klima ve škole, tak o individuálnější přístup ke studentům, je emoční inteligence učitele jedním z klíčových faktorů. Zůstává však i nadále velmi obtížně měřitelnou kvalitou, které se člověk stěží učí, nemá-li vrozené dispozice.

Velmi příhodná jsou také slova Komenského, který trefně říká, že učitel je člověkem, který motivuje k poznávání. Zelinová definici rozvádí ještě hlouběji: „**Tvořivost v práci učitele je nejen jeho intelektovou charakteristikou; je to postoj k sobě samotnému, své práci a okolí. Tvořivost představuje životní styl a projevuje se nejen v myšlení, ale také v cítění, v utváření vztahů, v komunikaci, při řešení stresových a zátěžových situací.**“¹⁰

Programový dokument Milénium v učiteli spatřuje rozhodující činitel ve výchově a vzdělávání. Proto vyzdvihuje zejména následující body; zvýšit společenské, a zvláště finanční ocenění učitelů a vychovávatelů, zlepšit pregraduální vzdělávání pedagogů v bakalářském a magisterském studiu na vysokých školách, zkvalitnit další vzdělávání učitelů, vychovávatelů a mistrů odborné výchovy a vytvářet větší možnosti dalšího vzdělávání učitelů v zahraničí.

Zastavila bych se u dalšího vzdělávání učitelů. Toto další vzdělávání učitelů je třeba provádět obzvláště citlivě. Rozhodně ne formou nějaké direktivy, která by toto kladla jako jedinou možnou cestu jak dále setrvat ve školství, či platově si polepšit. Stejně veliký důraz je třeba dávat na to, aby se učitelé učili skutečně to, co ve své praxi užijí. Tedy především je třeba se vyhnout samoučelnému prohlubování

⁸ **Gadušová, Z.** *Teória a prax osvojovania cudzích jazykov : príjemca : dieťa.* Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa – Filozofická fakulta, 2004. str. 28

⁹ **Zelinová, M.** *Výchova človeka pre nové milénium: Teória a prax tvorivo-humanistickej výchovy.* Prešov : Rokus s.r.o. 2004. str. 151

¹⁰ **Zelinová, M.** *Výchova človeka pre nové milénium: Teória a prax tvorivo-humanistickej výchovy.* Prešov : Rokus s.r.o. 2004. str. 151

detailních znalostí v jednotlivých aprobacích, když ani to, co učitelé v současnosti znají, často ve své praxi nikdy nepoužijí. Smysl bych viděla spíše programech podpory komunikace a spolupráce žáků, učitelů a rodin. Posilování mezipředmětových vztahů. Zavádění technologií do výuky, zvyšování počítačové gramotnosti, zahraniční spolupráci, hledání vztahů obsahů výuky s reálným životem a diskusí nad praktickou využitelností znalostí apod. Je zároveň třeba si uvědomit, že v českém školství pracují převážně ženy a není vždy jednoduché skloubit zájmy rodiny se zájmy vzdělávacích ústavů. Ne každému bude zbývat čas a energie na další vzdělávání, ne každý bude ochoten vzdát se určitého počtu odučených hodin a tedy i části platu jen proto, aby mohl dále studovat s vidinou, že si po letech nakonec rodina finančně jen mírně přilepší. Bylo by v tomto smyslu přínosné dávat učitelům po letech praxe semestr placeného volna na odpočinek, regeneraci a další profesní vzdělávání? Jak se bude profesně dále vzdělávat motivovaná učitelka, která chce předat svým žákům to nejlepší, avšak zároveň je matkou dětí¹¹, která se jednak stará o rodinu, jednak vyučuje a obstarává významnou část příjmů rodiny. Bude se muset vzdělávat ve svém volném čase, který již léta chronicky postrádá? Bude jezdit na zkoušky a usilovat o zvýšení kvalifikace, která se v jejích očích může v dané situaci stát spíše přítěží? Nebude si takováto učitelka připadat spíše jako řeholnice? Je jisté, že nastavit fungující systém není snadné a výrazně omezené finanční prostředky situaci neulehčují.¹²

Udržet skutečně tvořivé lidi ve školství není lehkým úkolem. Studie na podobné téma by jistě přinesla velmi zajímavé pohledy. Podívejme se však blíže na deset charakteristik tvořivého učitele tak, jak je uvádí M. Zelinová:

- 1) Tvořiví učitelé jsou inteligentnější¹³
- 2) Tvořiví učitelé kombinují hravost a zodpovědnost.
- 3) Tvořivý učitel je zároveň extrovert i introvert.

¹¹ Jak už to tak bývá. Je to případ většiny žen.

¹² Střední a vysoké školy mohou zajistit významnou část příjmů spoluprací s podnikovou sférou, čerpáním grantů EU a zapojením do nejrůznějších projektů. Základním školám nabízí pomoc také množstvím grantů například MŠMT, krajské a státní fondy, avšak základní školy jsou pochopitelně daleko více závislé na centrálním financování.

¹³ Tvrzení dokládá výzkumem. Navíc dokazuje, že tvořivý učitel používá více divergentní myšlení. **Zelinová, M.** *Výchova člověka pro nové milénium: Teória a prax tvorivo-humanistickej výchovy.* Prešov : Rokus s.r.o. 2004. str. 154

- 4) Tvořivý učitel je schopen pohybovat se mezi imaginací, fantazií a zakotvením ve smysluplné realitě.
- 5) Tvořiví učitelé mají spoustu energie, ale potřebují také klid a odpočinek.
- 6) Jsou skromní a hrdí zároveň.
- 7) Je zároveň rebel i konzervativec.
- 8) Mají vášnivě rádi svoji práci.
- 9) Jsou citlivější, prožívají mnoho radosti ze své práce.
- 10) Jsou otevřenější.¹⁴

M. Zelinová zároveň uvádí, že pro tvořivého učitele je charakteristické přijetí a realizace deseti Keithových paradoxních přikázání:

- Lidé jsou nelogičtí, nerozumní, sobečtí. - Přesto je milujte.
- Jakmile konáte dobro, obviní vás ze sobeckosti. - Přesto konejte dobro.
- S úspěchem získáte falešné přátele a opravdové nepřátele. - Přesto usilujte o úspěch.
- Dobro, které vykonáte dnes, bude zítra zapomenuto. - Přesto konejte dobro.
- Čestnost a upřímnost vás dělají zranitelnými. - Přesto buďte čestní a upřímní.
- Největší hrdiny s největšími ideály může zastřelit i nejmenší člověk s nejnižšími pudy. - Přesto mějte nejvyšší ideály.
- Lidé soucítí se smolaři, ale následují pouze vítěze. - Přesto bojujte za smolaře.
- To, co budujete roky, může být zničeno přes noc. - Přesto budujte.
- Lidé potřebují pomoc, ale když jim pomůžete, mohou na vás zaútočit. - Přesto lidem pomáhejte.
- Dejte světu to nejlepší, co ve vás je, a on se k vám obrátí zády. - Přesto mu dejte to nejlepší.

¹⁴ Zelinová, M. *Výchova člověka pro nové milénium: Teória a prax tvorivo-humanistickej výchovy*. Prešov : Rokus s.r.o. 2004. str. 154 - 157

3. Nové technologie ve výuce německého jazyka

„Žádný prostředek ... nemůže být označován jako dobrý nebo špatný, bereme-li jej izolovaně, od prostředků ostatních, od celé soustavy.“

A. S. Makarenko

Na význam využívání názorných pomůcek ve výuce poukazovalo již nespočet pedagogů. Velmi často o nich píše ve svém díle již Komenský. K tradičním didaktickým pomůckám, které se staly nedílnou součástí každodenní školní reality, přibývají průběžně další moderní technologie, o nichž blíže pojednává následující kapitola. Jakým způsobem nám mohou ve výuce pomoci a jaká je jejich role již bylo ve zkratce zmíněno v předešlém textu. Přesto zde zopakujeme několik základních tezí.

- Moderní technologie slouží jak učiteli, tak žáků, nikdy nestojí v centru výuky, podporují ji a zefektivňují.
- Moderní technologie výrazně zvyšují motivaci jak žáků, tak vyučujících, neboť před třídou se zájmem se vždy vystupuje lépe.
- Moderní technologie za nás práci nevykonají. I s moderními technologiemi platí přísloví „bez práce nejsou koláče“.
- Ne každý má k moderním technologiím přístup, každý však může chtít učit se a zlepšovat.
- Moderní technologie nasazená při výuce musí být uživatelsky příjemná, snadná k obsluze a musí popisovaný jev znázorňovat co možná nejjasněji. Musí tedy být jak učiteli, tak žáků pomocníkem.

Otázka dělení a kategorizace didaktických pomůcek a moderních technologií byla již v literatuře vícekrát popsána. Trefně např. J. Maňák v Nárýsu didaktiky. Vývoj moderních technologií jde však velmi rychle dopředu, a tak ani toto dělení neobsahuje kategorie všechny.

Následující seznam obsahuje používané moderní technologie, a to jak ve výuce cizích jazyků, tak při domácí přípravě či podpoře výuky. O všech těchto technologiích podrobněji viz níže:

- Audiotechnika
- Audioknížky
- Dataprojektor
- Diktafon
- DVD/video
- E-mail
- Internet
- TV
- PC – počítač
- Počítačové programy pro výuku jazyků
- Videokamera

Tyto technologie nejsou blíže děleny. Můžeme hovořit o větší či menší míře učební aktivity vynakládané během práce s nimi. Pohlížet se na ně dá také z úhlu míry rozvoje základních řečových dovedností. Jelikož však obvykle rozvíjejí v kombinaci dovedností více, zmiňuji všechny blíže v jednotlivých popisech.

Pro přiblížení jednotlivých technologií je použito následující schéma:

- a) popis
- b) výhody (SWOT analýza)
- c) nevýhody (SWOT analýza)
- d) nebezpečí (SWOT analýza)
- e) příležitosti, způsoby uplatnění (SWOT analýza)
- f) rozvoj kompetencí: mluvení, psaní, čtení, poslech¹⁵
- g) shrnutí

¹⁵ Rozvoj jednotlivých kompetencí je hodnocen známkami 0 – 10, kdy 0 znamená minimální přínos a 10 znamená přínos maximální.

3.1 Audiotechnika – přenosná/nepřenosná (mp3 přehrávače, discmany apod.)

Popis:

Mají se na mysli jak ze školy dobře známé kazetové či CD přehrávače, tak i individuální malé discmany či mp3 přehrávače. Metodika práce s audionahrávkami je v literatuře velmi podrobně zpracovaná a dostatečný návod nalezneme také v metodických příručkách jednotlivých jazykových učebnic. V posledních letech jsou velmi atraktivní přenosné audiopřehrávače, zejména discmany a mp3 přehrávače. Jejich využití má nesmírný potenciál zejména v domácí přípravě či při samostudiu. Byl-li před lety problém dostat se ke kvalitnímu zvukovému záznamu v cílovém jazyce, tyto prostředky tento problém zcela odbourávají. Pomocí PC lze upravit velmi široké pole nejrůznějších nahrávek. Lze dokonce využít audiostopy z filmů, dokumentárních pořadů, či projít internetové audiodatabáze.

Výhody:

Audiopřehrávače, jsou uživatelsky velmi příjemné a jsou obvykle na školách k dispozici. Učebnice standardně obsahují poslechový materiál.

Nevýhody:

Žáci netuší, čeho mohou samostudiem či domácí přípravou za pomoci mp3 přehrávačů dosáhnout. Nahrávky k učebnicím jsou někdy velmi konstruované, didaktické, příliš umělé a děti nemusí bavit. Nicméně je třeba objektivně uznat, že jejich kvalita se neustále zlepšuje, a to i přesto, a že tvůrci těchto materiálů jsou při jejich tvorbě poměrně limitováni.

Nebezpečí:

Nevyužitím potenciálu audiopřehrávačů žáky ochuzujeme o nesmírně cenné vstupní informace, které jsou základním kamenem pozdějšího zvládnutí jazyka. Může se stát, že děti rodilému mluvčímu bez dostatečného tréninku nebudou rozumět.

Příležitosti:

Doplňkové materiály, jako např. audioknížky, je možno zařazovat pravidelně do výuky a podněcovat tak zájem dětí. Můžeme dětem dát k dispozici další, na počítači upravené nahrávky pro práci doma. Důležité je vystihnout téma, které děti baví. Úprava stopy na PC doma je velmi snadná. Podaří-li se nám některé žáky pro tento způsob studia získat,

udělají jistě veliký pokrok. Někteří studenti si dokonce nahrávky či zajímavé přednášky hledají na internetu sami. Žáci si také mohou hledat texty svých oblíbených hudebních skupin.

Rozvíjené kompetence/přínos:

Mluvení – 3, nepřímo, vnímáme slovíčka sluchem. Mluvení v následných aktivitách.

Psaní – 1, nepřímo, psaní rozvíjíme v návazných aktivitách.

Čtení – 3, v kombinaci s audioknížkami, na internetu lze nalézt cvičení na poslech i s textem. Učebnice obsahují přepisy audiocvičení taktéž. Žáci si vyhledávají a učí se nazpaměť texty svých oblíbených hudebních skupin.

Poslech – 8, významný vliv. Vliv ještě sílí při uplatnění v domácí přípravě či samostudiu.

Shrnutí:

Audiopřehrávače se staly nedílnou součástí výuky anglického jazyka. Ve třídě, kde učitel není rodilým mluvčím představují často jediný způsob jak slyšet jazyk namluvený autenticky. Zamyslíme-li se nad počtem hodin, po který by bylo třeba vystavit jedince působení druhého jazyka, aby si jej alespoň částečně podmanil, je jasné, že poslech, který může zprostředkovat učitel ve škole nemůže stačit. Přenosné audiopřehrávače nabízejí velikou možnost motivovaným žákům rozvíjet své jazykové dovednosti i mimo vyučování. Za pomoci učitele je možno dostat se k nahrávkám s nejrůznějšími tématy a propojit tak studium angličtiny se studiem dalších předmětů. Právě v tomto propojení a v databázi audionahrávek přiměřené jazykové úrovně spatřuji veliký smysl.

3.2 Audioknížky

Popis:

Audioknížky jsou knížky doplněné o audionahrávku textu, který je čten obvykle známými umělci. Výhodou audioknížek pro výuku anglického jazyka je jejich poměrně široká nabídka, která uspokojí všechny věkové skupiny. Koupit se dají jak díla originální, tak originály uzpůsobené, tedy obvykle zjednodušené a zkrácené pro cílovou skupinu uživatelů a jejich jazykovou úroveň. Dalším častým doplňkem textu a poslechu jsou v audioknížkách následná cvičení, která slouží jednak kontrole porozumění a jednak opakování. U audioknížek je nabídka největší u děl klasických autorů.

Výhody:

Kombinace poslechu a čtení, či následného separovaného poslechu či pouze čtení, doplněná o následnou práci s textem, představuje díky vstupu informací více kanály vynikající učební pomůcku. Výhodou je rovněž také relativní finanční nenáročnost těchto knížek, kdy především poměr cena/přínos může být velmi výhodný. Výhodné je nejen použití těchto knížek ve škole, ale také v domácí přípravě. Na hodinách patří mezi dětmi k velmi oblíbeným pomůckám.

Studenti mají možnost slyšet a vidět spoustu slovíček zároveň, u známých slovíček si mohou porovnat svou výslovnost s výslovností rodilých mluvčích. U nových slovíček slyší jejich správnou podobu, a od samotného začátku ji tak berou jak jedinou správnou normu, a to i v případě „bizarních“ forem pravopisu, kdy slovíčko svádí k výslovnosti výrazně odlišné.

Nevýhody:

Ačkoli je samostatná knížka relativně levná, je pro školní třídu třeba výtisků daleko více. Poté může být cena pro některé vzdělávací ústavy vysoká. Při společné práci je třeba počítat s tím, že výběrem tématu se nezavděčíme všem.

Nebezpečí:

Nevhodný výběr textu, nezajímavé téma, neadekvátní úroveň – ztráta koncentrace žáků a uvolnění morálky, nepozornost.

Příležitosti:

Jednak na hodinách anglického jazyka a jednak v domácí přípravě. Důležitá je možnost opakovat kratší sekvence vícekrát a seznámit se tak s více aspekty textu. Pochopit obsah, zapsat si novou gramatiku, nová slovíčka a látku procvičit.

Motivovaní studenti si mohou texty přenést do mp3 přehrávačů a poslouchat například na cestách, což může přinést vynikající výsledky

Rozvíjené kompetence/přínos:

Mluvení – 3, při následné diskusi.

Psaní – 3, úkoly související s prezentovaným a procvičovaným materiálem. Knížky samotné někdy nabízejí i písemné úlohy.

Čtení – 10, maximální přínos, navíc v kombinaci s poslechem.

Poslech – 9, nesmírně důležitý v kombinaci s textem. Studenti mají možnost naučit se slovíčka v jejich čisté podobě.

Krátké shrnutí:

Audioknížky jsou osvědčenou didaktickou pomůckou již po řadu let. Jsou velmi vhodné jak pro použití ve třídě, tak pro domácí přípravu studentů či samostudium. Výhodou je vstup informací do mozku dvěma kanály, což zlepšuje zapamatování i vybavení. Velmi důležitá je následná práce s textem. Forma práce a výběr cvičení závisí na učiteli.

3.3 Dataprojektor

Popis:

Projektor promítající na zeď či promítací plátno signál z PC nebo TV či dalšího podobného vizuálního média. Široce použitelný při promítání delších prezentací nebo filmů, kdy televizní obrazovka by byla příliš malá (např. ne všichni by viděli na titulky), anebo by spuštění prezentace vůbec neumožňovala.

Výhody:

Při promítání prezentací, zejména v Powerpointu, poskytuje ideální kostru pro výklad, a to jak řečníkovi, tak posluchačům. Děti by se měly naučit vytvářet jednoduché prezentace již na druhém a třetím stupni, protože se v jejich budoucí kariéře může jednat o velmi důležitou kompetenci. Měly by se zde kromě základních návyků obsluhy naučit pravidlům přiměřenosti a názornosti.

Nevýhody:

Instalace dataprojektoru, není-li pro učitele či jeho žáky rutinou, může zabírat mnoho času, a tím výrazně narušit plynulost hodiny. Je v takovém případě třeba dobře si použití dataprojektoru promyslet, popřípadě ještě lépe, jej zapojit již před hodinou či během administrace. Potíže také může působit synchronizace s PC. Vytvoření prezentace v PPT je časově relativně náročné..

Nebezpečí:

Narušení hodiny v důsledku příliš dlouhé instalace přístroje. Špatný výběr prezentovaného materiálu.

Příležitosti:

Promítaná prezentace pomáhá jak řečníkovi, tak posluchačům k lepší orientaci ve výkladu. Možnost doplnit prezentaci o obrázky, nákresy grafy a čísla, tedy údaje, které se mnohem lépe vnímají vizuálně. Návuk dovedností velmi žádaných v budoucím zaměstnání.

Při sledování filmů můžeme promítat větší skupince, děti vidí na titulky apod.

Rozvíjené kompetence/přínos:

Mluvení – 4, dataprojektor poskytuje přednášejícímu kostru pro plynulý projev. Samotná příprava prezentace je velmi důležitým jazykovým cvičením. Pro posluchače má přínos v následné diskusi.

Psaní – 4, při přípravě prezentace.

Čtení – 4, v případě filmu s titulky, ale také při prezentacích. Ty je třeba psát heslovitě a poskytují pouze kostru výkladu, vypichují stěžejní informace. Slouží k rychlé orientaci, drtivá většina informací je řečena. Posлуhač se nemůže soustředit zároveň na čtení i na poslech. Nicméně čtení je rozvíjeno taktéž.

Poslech – 4, sledujeme-li film či dokumentární pořad, je poslech stimulován velmi silně. Při prezentaci taktéž, neboť je třeba poslouchat přednášejícího.

Shrnutí:

Pomůcka, nabízející vynikající možnost vytvářet prezentace a přednášet na zvolená témata před skupinou. Návčik velice důležitých dovedností; psaní prezentace, výběr informací k prezentaci, rozhodnutí o tom, co bude promítáno a co bude řečeno, samotná prezentace.

Možnost promítání TV filmů a pořadů v cílovém jazyce.

3.4 Diktafon

Popis:

Pomocí diktafonu, dnes již obvykle digitálního, můžeme pořizovat audionahrávky téměř kdekoli a kdykoli. Diktafon bývá často součástí i mobilních telefonů, digitálních fotoaparátů či přenosných mp3 přehrávačů.

Výhody:

Autodiagnostika výslovnosti. Nahrávky zajímavých přednášek. Nahrávky rozhovorů s rodilými mluvčími. Nahrávky rozhovorů mezi studenty, autodiagnostika projevu. Žáci si mohou sami uvědomit, kde udělali chybu.

Pro žáky, kteří se učí lépe pomocí audionahrávek může diktafon znamenat revoluční změnu v učebních návycích, což může mít zásadní vliv na další akademický rozvoj osobnosti.

Nevýhody:

Člověk se ze záznamu slyší obvykle odlišně než když běžně hovoří. Je třeba žáky upozornit. Jelikož ne všichni žáci se rádi fotografují či nahrávají, není možné nikoho nutit, a je třeba připravit náhradní úkoly. Jelikož se jedná o nezvyklou pomůcku, může zprvu hodinu narušit než ji žáci akceptují. Diagnostiku projevu žáků je nutno provádět obzvláště citlivě.

Nebezpečí:

Narušení plynulosti hodiny z důvodu novosti technologie pro žáky. Někteří žáci ji nemusí přijmout vůbec. Žáci mohou podlehnout dojmu, že diagnostika jejich projevu je pouze samoučelným nástrojem na hledání chyb v nich samotných.

Příležitosti:

Autodiagnostika výslovnosti a mluveného projevu obecně. Žáci by si měli uvědomit, že chyb se dopouštějí všichni, i učitel i rodilí mluvčí. Měli by to přijmout jako fakt, a zároveň by měli vědět, jak chybu u sebe najít a jak s ní dále pracovat. Identifikace chyby je zde pouze prvním z mnoha dalších kroků. Není od věci psát si do sešitu seznam odhalených chyb a po čase identifikovat určité souvislosti, nápravu apod.

Dále studenti mohou nahrávat, poslouchat a archivovat zajímavé přednášky, rozhovory s rodilými mluvčími, což může být vynikající průprava pro budoucí novináře.

Možnost poslechu zajímavých nahrávek v tzv. „hluchých“ momentech jako je např. cesta vlakem, autem, autobusem, při výpadku elektrické energie apod.

Zcela individuální přístup.

Rozvíjené kompetence/přínos:

Mluvení – 5, kontrola mluveného projevu.

Psaní – 2, například přepis rozhovorů se zajímavými osobnostmi či se spolužáky, hra na novináře.

Čtení – 1.

Poslech – 8, při identifikaci chyb či přepisu textu ideální pomůcka. Můžeme se soustředit jak na obsah, tak na formu.

Shrnutí:

Výborný prostředek diagnostiky mluveného projevu. Možno nasadit i v jiných souvislostech, jako například nahrávky zajímavých přednášek či rozhovorů se zajímavými lidmi a následný přepis pro školní časopis. Pro žáky, kteří se lépe učí pomocí audionahrávek může znamenat velikou pomoc.

Vynikající podpůrný prostředek pro motivované žáky v domácí přípravě, na cesty do zahraničí apod.

3.5 DVD/video

Popis:

Video, a dnes již stále častěji DVD, by mělo patřit do standardní výuky cizích jazyků, a to hned z několika důvodů.

- I. DVD nám obrazem a slovem může podat o cizí zemi a jejím jazyce obrovské množství informací během nesrovnatelně kratší doby, než při práci s klasickými pomůckami.
- II. Více jak 50 % studentů uvedlo, že použití moderních technologií, mezi které DVD patří, je při výuce aktivizuje a jsou tak mnohem otevřenější další komunikaci.
- III. Obraz ve spojení s mluveným slovem je výhodný v tom, že žáci vidí na rty mluvčího a mohou odezírat, vidí konkrétní komunikační situaci.
- IV. Žáci se mohou sami přesvědčit o účinnosti studia pomocí audiovizuálních prostředků a osvojit si tak základní studijní návyky pro další studium.
- V. Přístroje jsou velmi jednoduché na obsluhu, pokud s nimi pracujeme poprvé, jistě se ovládní rychle naučíme. Jsou masově rozšířené, a tudíž musí být uživatelsky příjemné.
- VI. U videa a digitálních filmů máme velmi často možnost volby jak jazyka, tak titulků. Můžeme volit různé kombinace: s titulky/bez, s německými titulky/s českými titulky, možnost je také ve volbě jazyka, můžeme zvolené sekvence nesčetněkrát přehrávat, dokud jim plně neporozumíme.
- VII. Klade veliké nároky na výběr vhodných studijních materiálů. Veliká zodpovědnost jak učitele, tak i žáků

Výhody:

Za velikou výhodu je možno považovat, vlastní-li škola sérii populárně-naučných dokumentů v anglickém jazyce například o zvířatech, přírodě, cizích zemích, technice apod. Tyto sice mohou pro studenty být jazykově náročné, ale na druhou stranu děti nelze podceňovat, protože jejich schopnosti, zvláště jsou-li motivovány vhodně zvoleným tématem či odměnou, mohou velmi příjemně překvapit.

Nevýhody:

Filmy na DVD jsou velmi drahé, není vždy snadné nalézt vhodné filmy či pořady, které by jak obsahem, tak úrovní odpovídaly aktuálním schopnostem studentů.

Nebezpečí:

Neadekvátnost pořadu jak po stránce obsahové, tak po stránce úrovně jazyka. Příliš veliké prostoje při instalaci přístroje. Ztráta času.

Příležitosti:

Rozvoj porozumění, možnost vybírat témata podle zájmu dětí. Výborný materiál pro další práci.

Způsoby uplatnění DVD a filmů či dokumentů jsou nesmírně pestré. Nelze popsat jednotlivé detaily, nicméně zmiňme několik trendů současné výuky a několik doporučení:

- I. Na běžných hodinách se vyplatí používat spíše kratší pořady, například dokumentární na určité téma, než dlouhé filmy, které žáci nemají možnost shlédnout až do konce, což často demotivuje. Kromě toho je velmi těžké nalézt film, který by zaujal všechny a zároveň byl z didaktického hlediska přínosný.
- II. Přikláním se k možnosti použít kratší dokument, např. pohlednici z cizí země také proto, že jej žáci mohou shlédnout opakovaně. První promítání je pro získání přehledu, při druhém se žáci mohou soustředit na specifické úlohy.
- III. Orientaci velikou měrou usnadňuje obraz. Při krátké stopáži je možno shlédnout dokument vícekrát. Dále poslouchat jen zvuk bez obrazu či pouze obraz bez zvuku a snažit se rozpomenout na dialogy.
- IV. Nesmírně důležitá je následná práce s prezentovaným materiálem. Nejedná se však pouze o práci na samotné hodině, nýbrž o zařazení pořadu do celkového tématického konceptu výuky, o DÚ v návaznosti na něj a o pravidelné opakování prezentovaného materiálu na následujících hodinách.
- V. Organizační formy práce a konkrétní cvičení vyplývající z prezentovaného materiálu zaleží na kreativitě každého vyučujícího.

Rozvíjené kompetence/přínos:

Mluvení – 4, v návaznosti na prezentovaný materiál. Studenti, je-li pro ně téma zajímavé a jazyku alespoň trochu rozumí, obvykle reagují velmi bystře. Je dobré „pohlídat“, aby studenti používali slovíčka, která jsou nová a byla ve filmu, dokumentu či úryvku použita. Je vhodné, aby si všímali komunikativní situace, kdy slovíčka byla

použita. Měli by si je zapsat (učitel by měl vědět, která to byla, cca 7 na vyučovací jednotku).

Psaní – 4, v návaznosti na prezentovaný materiál. Dále viz mluvení.

Čtení – 5, v případě titulků.

Poslech – 8, ve velmi široké míře. Je třeba dávat pozor, aby prezentovaný materiál byl na odpovídající jazykové úrovni. Tedy ani příliš nízko, což by mohlo vést k nudě, ani příliš vysoko, což by mohlo vést k demotivaci a ztrátě pozornosti. Ideální zdá se je buď úroveň přesně na nejvyšší hranici schopností studentů, což velmi posílí jejich sebevědomí, anebo těsně za ní, dle definice S. Krashena $i + 1$. Tuto hranici definuje jako úroveň vyšší než je současná úroveň jazykových schopností studenta, avšak kdy je student ještě schopen soustředit se při hovoru na obsah a nikoli pouze na význam jednotlivých slovíček či gramatických struktur. Jinak řečeno, probíhá-li rozhovor plynule a jsou-li oba řečníci vtaženi do tématu, je úrovně $i + 1$ dosaženo automaticky.

Shrnutí:

Didaktická pomůcka s nesmírným potenciálem. V souvislosti s narůstajícím objemem učiva, které musí žáci zpracovat, nabízí audiovizuální prostředky možnosti velmi efektivní expozice. Široké je také pole pro uplatnění mezipředmětových vztahů, například sledováním dokumentů o přírodě, technice či cizích zemích. Je důležité si uvědomit, že žák se tyto informace neučí vědomě, dochází k tzv. osvojování. Tyto informace, uloží-li se v paměti, zůstávají v ní obvykle déle. Dochází k multikanálovému přijímání informací.

3.6 E-mail

Popis:

E-mail, neboli elektronická pošta se postupně stala standardním komunikačním nástrojem. Tak jako se děti učí již na prvním stupni napsat klasický dopis, nadepsat obálku, nalepit známku a psaní odeslat, je třeba je učit zacházet i s poštou elektronickou. Na hodinách německého jazyka je pak třeba žáky seznámit se základními obraty v cizojazyčné korespondenci. Díky e-mailu mohou žáci udržovat kontakt nejen mezi sebou, ale také s vyučujícími, lektory, přáteli v zahraničí nebo s odborníky z oborů jejich zájmu.

Výhody:

V případě, že děti mají přístup k internetu a počítač, jedná se o finančně nenáročný způsob komunikace. Odpověď je možno obdržet doslova obratem, což zvyšuje atraktivitu média. Spousta lidí je dnes k zastížení spíše e-mailem než klasickou poštou či telefonem. Zvládat základy německé korespondence patří k základnímu vzdělání.

Nevýhody:

Pokud děti nemají přístup k internetu a k počítači, ztrácí e-mail téměř smysl. Do e-mailových schránek často přichází spousta nevyžádané pošty.

Nebezpečí:

Ztráta či poškození dat v počítači při neopatrném otevření zavirovaného e-mailu. E-mailování, nesouvisející s předmětem výuky, a tím ztráta času.

Příležitosti:

Nenásilný způsob, jak děti naučit základům cizojazyčné korespondence. Mohou třeba psát do ZOO, národních parků, na fanouškovské stránky svých idolů apod. E-mail může být použit v rámci projektové výuky.

Rozvoj kompetencí/přínos:

Mluvení – 1, pouze při skupinové práci ve třídě.

Psaní – 9, nutnost formulovat myšlenky do psaného textu, základy cizojazyčné korespondence.

Čtení – 9, v došlých odpovědích. Mnohé maily si čteme vícekrát, než odpovíme.

Poslech – 1, pouze posíláme-li si audiosoubory.

Shrnutí:

Ideální způsob jak nenásilně vyučovat základy cizojazyčné korespondence. Možnost uplatnění mezipředmětových vztahů, dostat se k zajímavým informacím, lidem. Rozvíjí psaní.

3.7 Internet

Popis:

Popsat internet se všemi jeho možnostmi by bylo jistě nad rámec práce a nakonec i samoúčelné. Zaměřila bych se na web jakožto zdroj informací. V tomto smyslu se jedná o nesmírně důležité médium, jehož význam stoupá a poroste. Jedná se o médium s obrovským potenciálem, ale v souvislosti se vzděláváním taky s velikými potenciálními riziky. I při prvním masivnějším rozšíření televize se myslelo spíše na její zpravodajskou a vzdělávací funkci. Informace na internetu jsou nejčastěji ve formě písemné, často však již také ve formě audia či videa. Stěžejním úkolem školy by mělo být naučit děti se v záplavě informací orientovat a diskutovat s nimi o hodnotě informací.

Výhody:

Obrovské množství informací je dostupné přímo ze školy či z domova.

Nevýhody:

S obrovským množstvím hodnotných informací roste také množství informačního balastu; informací nepotřebných. Roste pokušení trávit na internetu hodiny neplodným „brouzdáním“, místo jiných hodnotnějších činností, kterými mohou být čas s rodinou či přáteli, pohyb, koníčky apod.

Ne každý student či vyučující má přístup k internetu. Internet je relativně anonymní.

Nebezpečí:

Ztráta času zapříčiněná bezcílným „brouzdáním“, otylost (fyzická i mentální). Žáci někdy informacemi z internetu „zalepují díry“ ve vzdělání. Proto škola musí redukovat učivo a dát žákům v jednotlivých předmětech systém a přehled, aby si další, i mimo školu nabyté informace, měli kam zařadit. Takováto informace má šanci se v systému udržet a být účelně použita, kdežto „záplata“ brzy z paměti vypadne.

Příležitosti:

Pro studenta s jasným cílem otevírá nesmírné možnosti, kontakt na odborníky z celého světa, uvědomění si důležitosti ovládnutí cizích jazyků, především pak angličtiny. Učitel zde nalezne nepřeberné množství učebních podkladů, má kontakt na vyučující v jiných zemích, může rozvíjet své znalosti jazyka a díky databázím učebních podkladů ušetřit mnoho času, který by jinak trávil jejich přípravou. Důležitější je přemýšlet o konkrétním způsobu nasazení a o celkovém přínosu a mít pomůcku již hotovu, než ji

neúměrně dlouho připravovat a zjistit, že vlastně ani nebyl čas ji odzkoušet. Mnoho pomůcek na internetu je již úspěšně odladěno. I zde však platí zásada pečlivého výběru. Velice výhodné je použití internetu při projektové výuce. Můžeme studentům zadat úlohy „ze života“, například nalézt nejvýhodnější či nejrychlejší spojení mezi dvěma německými městy, zjistit cenu, zajistit ubytování, zjistit informace o aktuálním stavu počasí na libovolném místě nejen v německy mluvících zemích, čímž si žáci opět uvědomí důležitost němčiny jako mezinárodního jazyka.

Pro školy se otevírá obrovská příležitost pro mezinárodní spolupráci jednak díky rychlé a pružné korespondenci, ale také díky možnosti sdílení učebních materiálů. Je možno například zveřejňovat na internetu ve formě audia, či audia/videoa vybrané přednášky. Existují dokonce možnosti získání grantu na vytvoření takových mezinárodních databází. Jejich přínos je třeba vidět v širších souvislostech, pro dobrou školu je to reklama daleko za hranicemi země. Škola i žáci mají možnost archivace libovolných přednášek, v případě webcastingu je dokonce mohou sledovat on-line a vstupní náklady školy jsou přitom minimální. Zde je ovšem třeba si uvědomit, že osobní kontakt s učitelem internet nenahradí.

Rozvíjené schopnosti/přínos:

Mluvení – 2, minimálně, pouze v případě, kdy je možný on-line přenos audia (skype) či práce s audiosoubory.

Psaní – 7, e-mail, slovíčka (ortografie) při vyhledávání.

Čtení – 10, nesmírně důležité. Při hledání relevantních odkazů, při pročítání hledaného textu, hledané informace atd.

Poslech – 6, mnoho informací je dnes k dispozici i jako audio. Některé pokrokové vzdělávací ústavy dávají k dispozici v audioformě k dispozici přednášky.

Shrnutí:

Význam internetu nadále poroste, a jelikož není v lidských silách naučit se všemu, je mnohem podstatnější umět se orientovat v záplavě informací, vybírat ty pro nás podstatné a nestát se obětí účelové manipulace. Na toto by studenty měla připravovat mimo jiné i škola. Pro studenty se zájmem internet otevírá obrovské možnosti. Může se snadno stát, že vysoce specializovaný student ve svém oboru rychle ve vědění předběhne učitele. To učiteli jeho roli nijak nezlehčí. Bude se postupně stávat žákům průvodcem ve vzdělání. Učitel by měl dát žákovi základní, avšak ucelenou kostru vědomostí z předmětu tak, aby si žák mohl další informace dohledat sám a organicky utřídit.

3.8 TV

Popis:

Klasická televize bude použita s největší pravděpodobností v kombinaci s DVD nebo s videem, viz samostatná kapitola. Zde zmiňuji pouze klasickou TV.

Výhody:

Jednoduchá obsluha, na většině škol snadno dostupná.

Nevýhody:

Může vést k pasivitě žáků. Nedostatek kvalitních jazykových pořadů. Nekomunikativní, pasivní.

Nebezpečí:

Pasivita žáků, ztráta času neplodnou činností.

Příležitosti:

Důraz na možnost výběru sledovaného programu, diskuse nad jejich přínosem. Možnost sledovat např. kulturní, dokumentární nebo sportovní přenosy v originálním jazyce, což je zvláště vhodné při domácí přípravě.

Rozvíjené kompetence/přínos:

Mluvení – 1, jedině při následné diskusi.

Psaní – 1, následně, možnost napsat krátkou esej, shrnutí, zamyšlení se nad prezentovaným materiálem.

Čtení – 5, v případě titulků.

Poslech – 8.

Shrnutí:

Televizi nejspíše použijeme s kombinací s DVD nebo videem viz 3.6. Důležitá je diskuse nad výběrem pořadů, nad jejich přínosem. Televize je možno vhodně využít při domácí přípravě, kdy můžeme množství pořadů sledovat v originálním jazyce, často i s titulky.

3.9 PC – počítač

Popis:

Pod pojem PC je možno kromě počítače samotného zahrnout množství dalších funkcí, či technologií výuky, které přímo či nepřímo umožňuje. O většině z nich je pojednáno samostatně. Obecně se jedná o prostředek, který způsobil revoluci ve vzdělávání a v přístupu k informacím. U dětí je ovládání PC samozřejmostí, a bude samozřejmostí i v budoucnosti. Proto je výhodné na to děti připravovat již během školní docházky. Učitel němčiny by měl rámcově vědět, co již děti s počítačem umí a kdo počítač vlastní a kdo nikoli. Měl by také spolupracovat s vyučujícím IVT. Nemusí se jednat o nijak zavazující kooperaci, ale je přínosné podněcovat děti k vypracování úloh pomocí počítače, aby se naučily třeba i základům práce s programy Word či Excel. Počítač zároveň umožňuje přístup k těm informacím, o které má žák zájem. Měl by vědět kde a jak je najde.

Výhody:

Obecně rychlý přístup k informacím, vynikající pro individuální domácí přípravu. Žák má přístup k informacím, které ho zajímají; vynikající podpora a doplněk i pro samostudium – budoucí pracovní nástroj mnoha žáků.

Nevýhody:

Nekomunikativní, nenahradí učitele. U práce s počítačem je třeba sedět, někdy i neúměrně dlouho. Množství informací může odvádět pozornost od řešeného problému.

Nebezpečí:

Pozornost žáků bude zcela odvedena od úkolu – částečně na to může dohlédnout učitel, pracují-li na hodině (dobré pracovat ve skupinkách na kreativním úkolu), doma je to otázka individuální, ne všichni vlastní PC.

Příležitosti:

Rychlý přístup k informacím. Možnost naučit se pracovat se základními programy. Trénink rychlé orientace v textu. Možnosti využití v projektové výuce, v budování mezipředmětových vztahů. Je možné jich využít například při standardizovaných testech, ale je třeba dávat mimořádný pozor na únik informací o podobě otázek.

Rozvoj kompetencí/přínos:

Mluvení – 2, omezeně, možno použít programy typu Skype (telefon s obrazem po internetu), jsou však v současné době náročné na přenosovou rychlost dat.

Psaní – 7, PC nabízí velké možnosti k rozvoji psaní, při korespondenci, chatu, při výukových programech apod. Nevýhodou je omezená možnost zpětné kontroly. Do jisté míry mohou korigovat ortografii automatické opravy, je však třeba učit studenty s nimi pracovat a upozornit na fakt, že automatické opravy nerozeznají význam, ironii apod.

Čtení – 10, lze narazit na prakticky jakýkoli typ textu. Blízké reálné životní situaci, neboť v praktickém životě hledáme na internetu velmi často, je třeba to zvládat i v cizím jazyce.

Poslech – 8, vynikající možnost dostat se k poslechům všech úrovní a témat, dokonce i univerzitních přednášek. Možnost přehrávat vícekrát libovolný úsek, ukládávání do paměti, analýzy, u čtených textů dohledání textu apod.

Shrnutí:

Počítače nám umožňují zařadit do výuky mnoho nových aktivit, materiálů i pohledů, což výuku může učinit atraktivnější. Ne všichni žáci však vlastní PC.

Počítače jsou podpůrným prostředkem, které učiteli i žáku pomáhají pracovat rychleji a účelněji, mohou aktivovat více smyslů, ale celou práci nikdy samy nezastanou, a to ani za učitele, ani za žáka.

3. 10 Počítačové programy pro výuku jazyků/hry

Popis:

Počítačem podporované kurzy jazyků prošly v uplynulých letech velmi rychlým vývojem a dá se říci, že v současné době lze na trhu nalézt programy na vysoké profesionální úrovni, podle kterých se dá skutečně hodně naučit. Při práci s nimi je ale vždy lépe spolupracovat s učitelem či s lektorem.

Výhody:

Individuální tempo výuky, nezávislost studujícího, často vynikající didaktické nápady, možná inspirace pro vyučující; expozice učiva, dobré procvičování, ze začátku motivuje, vhodné jako doplněk výuky.

Nevýhody:

Nedostatek procvičování aktivní znalosti jazyka, příliš se nemluví, u psaní chybí možnost komplexní korektury delších prací. Existují však již i interaktivní skypové programy, ty však mají veliké nároky na výkon PC a přenos dat, s postupem výuky motivace často opadá, chybí učitel – motivátor.

Nebezpečí:

Nedostatečně rozvíjejí mluvení a další důležité elementy komunikace.

Příležitosti:

Podpora výuky, součást výukového bloku, na hodině jazyka je pak třeba navázat na to, s čím žák pracoval doma, některé programy lze doplnit o chat nebo Skype, zde je třeba žáky upozornit na hovorové použití jazyka, které na chatu normou.

Rozvoj kompetencí/přínos:

Mluvení – 1, velmi omezeně, u PC výukových programů existuje např. kontrola výslovnosti, tedy nakolik se žák přiblížil vzoru, avšak interakcí to nazývat nelze.

Psaní – 8, u jednotlivých programů, kde doplňujeme určité slovo či gramatický tvar funguje dobře, avšak není možno opravit delší souvislý text a zvláště neopraví texty po stránce stylistické. Některé školy nabízejí kurzy online a nabízejí i opravy psaných textů.

Čtení – 8, výborné pro rozvoj čtení. U výukových programů však jsou ke čtení již připravené texty, takže nefunguje individuální výběr tématu, který si můžeme dovolit ve škole nebo ještě lépe při soukromé výuce či v malé skupince. Také nelze o tématu diskutovat se třídou, s učitelem.

Poslech – 7, opět vynikající možnost poslouchat krátké texty, jak upravované tak autentické.

Shrnutí:

Viděla se v nich často až spásitelská budoucnost, obvykle ale měly zásadní nedostatky, které vyplývaly z jejich často nekonceptního nasazení a podcenění aktivní jazykové produkce, zvláště pak mluvené. Dnes však již existují velmi dobře promyšlené programy, které jsou-li správně nasazeny, tedy obvykle jako podpůrný prostředek pro rozvoj kompetencí jako psaní, (ale jen přesnost – ne sloh) porozumění (ovšem již obvykle ne diskuse) poslech, mohou přinést veliký úspěch.

3. 11 Videokamera

Popis:

Videokamera se postupně začíná prosazovat do výuky na všech typech škol. Kromě samotného didaktického přínosu je pro žáky dobré naučit se s ní zacházet vůbec, což je další praktický efekt výuky. Použití videokamery nemusíme omezovat pouze na školní třídu, daleko výhodnější je natočit si například školní výlet, výlet do cizí země, zoo apod. Tyto nahrávky pak již někteří studenti dokáží sestříhat a doplnit titulky. Může se jednat o projektovou práci celého kolektivu, kdy finální výsledek bude mít nejen přínos jazykový, ale také výrazně motivační.

Výhody:

Práce s videokamerou na amatérské úrovni je velice snadná. Studentům se může hodit i v budoucnosti. Získaný materiál se vztahuje přímo ke třídě, a je tedy naprosto individuální a autentický. Aktivizace žáků je tak vysoká. Je možno velmi dobře posílit mezipředmětové vztahy když natáčíme-li les, zvířata, květeny či techniku, ale i například chování lidí a vzájemnou interakci.

Nevýhody:

Ne všichni studenti budou svolni k tomu, aby je kdokoli natáčel. Je třeba je respektovat a pečlivě rozdělit úkoly. Videokamera je nadto stále poměrně drahá záležitost.

Nebezpečí:

Žáci nemusí být ochotni spolupracovat. Je dobré domluvit podmínky předem. Říci oficiálně, bude-li se videokamera brát na školní výlet a vyjasnit si podmínky natáčení.

Příležitosti:

Především na výletech, v zahraničí a v následné práci s materiálem. Jak již bylo zmíněno, je možno obraz doplňovat textem, komentářem. Je také možno připravit krátkou videoprezentaci třídy pro partnerskou školu v zahraničí. Možnost spolupráce.

Rozvíjené kompetence:

Mluvení – 4, při prezentaci materiálu, při komentářům k obrazu, zpracovávají-li je žáci do podoby krátkého dokumentu.

Psaní – 3, jako návazné úkoly, při zpracování do formy krátkého dokumentu a při doplnění o text.

Čtení – 1, minimálně, snad při čtení návodu, není-li česky.

Poslech – 2, minimálně, pokud jsme nenatáčeli rodilé mluvčí.

Shrnutí:

Ačkoli se jedná o poměrně finančně náročnou a choulostivou pomůcku, může nalézt široké uplatnění, zvláště při projektové výuce či během školních výletů. Práce s kamerou a dovednosti při stříhání materiálů se žákům mohou v budoucnu hodit. Pokud budou doplněny o další výklad, například ze základů kinematografie, mohou značně rozšířit obzory i co se týče vnímání umění a kultury obecně. Je to velice vhodná podpůrná pomůcka. Může účinně rozvíjet mezipředmětové vztahy.

Výzkumná část

1. Úvod

Výzkum zaměřený na používání nových technologií (DVD, dataprojektor, internet, videokamera apod.) na českých středních školách. Zjišťuje jaké technologie se v současnosti na středních školách používají, jak často, jakým způsobem a s jakým úspěchem. Formou vyjádření míry souhlasu či nesouhlasu zároveň táže na zvyklosti práce s těmito pomůckami, na hodnocení jejich přínosu, postoj k nim samotným a vztah k německému jazyku celkově. Průzkum byl proveden v období únor - duben 2008 a celkem se do něj zapojilo 85 studentů a vyučujících. Dotazník se skládá ze dvou navzájem velice podobných částí, jedné pro učitele a druhé pro studenty. Díky tomu je možno výsledky porovnat.

Hypotézy výzkumu jsou:

- I. Nové technologie se na českých středních školách ve výuce německého jazyka používají stále málo.
- II. Použití moderních technologií ve výuce německého jazyka zlepšuje výsledky jazykové výuky.
- III. Nejlepších výsledků ve výuce však učitelé stále dosahují s pomůckami, které jsou jim i studentům důvěrně známy, tedy například učebnice.
- IV. Vztah učitelů a studentů k výuce německého jazyka s využitím moderních technologií je kladný.

1. 1 Předmluva

Zaměření tohoto výzkumu na stav, četnost a způsob využívání nových technologií na českých středních školách není náhodné a bez souvislostí. Dnes často přemýšlím a diskutuji o dalších a lepších způsobech jejich aplikace, často se snažíme s kolegy nalézt odpovědi na otázky, které směřují k efektivnějšímu nasazení moderních technologií, ať již ve školní praxi či v samostudiu.

Vzhledem k narůstajícímu objemu učiva a zkracujícímu se času, který pro jeho zvládnutí máme, nezbývá než hledat nové metody efektivnější výuky, pečlivěji vybírat základní učivo a vyučovat v souvislostech, hledat mezipředmětové vztahy. K tomuto nám výraznou měrou může pomoci mimo jiné moderní technika. Pokud připustíme, že nám bude pomáhat ve školní praxi, je nutno vidět její pomoc po opuštění školních lavic jako ještě významnější, protože v mnohém poté bude muset zastoupit roli učitele, a to zvláště při expozici informací.

Abychom mohli učinit kvalifikovaná doporučení pro konkrétní školní praxi, je však nutno nejdříve kvalitně zmapovat cílovou skupinu. Zjistit, jakým způsobem a s čím pracuje, jaký je její vztah k technologiím a jazykové výuce obecně. Na tyto základní otázky hledá odpovědi tento pedagogický výzkum.

Výzkum si klade za cíl zdokumentovat používání moderních technologií na českých středních školách, analyzovat výsledky a na základě teorií zpracovaných v této diplomové práci definovat praktická doporučení pro výuku. Je prováděn dotazníkovou formou. Skládá se ze dvou částí, z nichž jedna je určena vyučujícím a druhá studentům. Díky tomu je možno porovnat dva úhly pohledu na problematiku.

Dotazník je možno dělit na několik základních částí. První část se ptá na základní údaje o respondentovi jako je pohlaví, věk či přístup k internetu. Druhá část zjišťuje, jak často učitelé nebo studenti používají při přípravě na hodinu či na hodině samotné jednotlivé technologie. Poslední část se táže na jejich subjektivní hodnocení přínosu těchto technologií formou vyjádření míry souhlasu na učební návyky při práci s moderními technologiemi.

2. Obsah dotazníků

2. 1 Dotazník pro studenty:

Otázky v dotazníku pro studenty zjišťovaly:

- Celkový počet studentů, kteří se zúčastnili výzkumu, pohlaví
- Rozdělení respondentů dle věku
- Přístup na internet ve škole
- Přístup na internet mimo školu
- Přístup k počítači
- Zájem o studium německého jazyka

Četnost použití následujících technologií na hodinách německého jazyka nebo v domácí přípravě:

- DVD/TV/Video (anglické filmy v originále, titulky, anglické kanály na TV...)
- Audiopřehrávač (CD, kazeták...)
- Internet (práce s internetem na hodinách angličtiny, při přípravě do školy apod.)
- E-mail (kontakt s učitelem/kou, anglické maily apod.)
- Audioknížky (knížka + CD/kazeta)
- Počítač (výukové programy angličtiny, psaní úkolů apod.)
- Dataprojektor (promítání textů, obrázků, tabulek nebo filmů na stěnu/promítací plátno)
- Diktafon (například kontrola výslovnosti)
- Učebnice
- Tabule

Vyjádření míry souhlasu/nesouhlasu

- Z hodin němčiny vím, jak a jakými způsoby mohu používat nové technologie (internet, e-mail, poslechy, anglické filmy, výukové programy apod.) tak, abych se učil/a angličtinu lépe a rychleji.
- Když mám možnost, sleduji německý film raději v originále (případně s titulky).
- Technologie jsou ve výuce pouze prostředkem, pomocníkem. Roli učitele/ky zcela nahradit nemohou.
- Když ve škole používáme internet, DVD, dataprojektor a další moderní technologie, vždy ztratíme mnoho času přípravou a samotnou obsluhou. Je to organizačně a časově náročné.
- Na hodinách němčiny, kde používáme moderní technologie, se naučím více než při běžné výuce.
- Hodiny němčiny, kde používáme moderní technologie, mne baví víc a více se zapojuji do aktivit.
- Na mé škole používáme moderní technologie ve výuce němčiny dostatečně.
- Na hodinách německého jazyka se učíme vyhledávat informace na internetu v němčině.
- Internet do výuky němčiny patří.
- Když se díváme na film, posloucháme CD, jsme na internetu nebo pracujeme s dalšími moderními technologiemi, vždy s tím co jsme se dozvěděli dále pracujeme (např. cvičení na hodině, eseje, domácí úkol, diskuse).

2. 2 Dotazník pro učitele:

Otázky v dotazníku pro učitele zjišťovaly:

- Celkový počet vyučujících, kteří se zúčastnili průzkumu, pohlaví
- Věk
- Délka pedagogické praxe
- Přístup k internetu
- Přístup k počítači

Četnost použití následujících technologií ve výuce, v přípravě na vyučování či při hodnocení hodin německého jazyka.

- Audiopřehrávač (CD, kazeták...)
- Internet
- E-mail
- Audioknížky
- Počítač
- Dataprojektor
- Učebnice
- Diktafon
- Tabule
- Audiovizuální prostředky;
DVD/Video přehrávač, TV

Vyjádření míry souhlasu/nesouhlasu

- Použití moderních technologií (internet, DVD, počítač, videokamera, e-mail, CD-přehrávač apod.) ve výuce němčiny obvykle nezdokonaluje učení studentů a nezlepšuje výsledky.
- Moderní technologie (internet, DVD, počítač, videokamera, e-mail, CD-přehrávač apod.) jsou jak žákům tak učitelům pouze prostředkem, jak zlepšit proces edukace. Místo učitele zcela nahradit nemohou.
- Zapojení moderních technologií do výuky němčiny je časově i organizačně náročné, často hodinu spíše naruší.
- Zapojením moderních technologií do výuky němčiny jsem schopen/a naučit více, než při tradiční výuce.
- Na hodinách němčiny, kde používám moderní technologie, jsou žáci tvořivější a motivovanější.
- Na mé škole je dostatek moderních technologií (internet, DVD, počítač, videokamera, e-mail, CD-přehrávač apod.) pro výuku němčiny.
- Učím studenty vyhledávat a zpracovávat informace z internetu v němčině.
- Internet patří do výuky němčiny.
- S materiálem, který ve třídě prezentuji pomocí moderních technologií, vždy dále pracujeme (cvičení, diskuse, esej, DÚ...).
- Je pro mne těžké zařadit moderní technologie do výuky němčiny.
- Baví mne vyučovat německý jazyk.

Kompletní tištěná podoba obou verzí dotazníku viz příloha.

3. Teoretická analýza problému

Stěžejní teoretickou analýzu problému představuje první teoretická část práce.

Výzkum reaguje na v posledních letech a desetiletích narůstající počet přístrojů, pomůcek a technologií, které lze mimo jiné využít mimořádně efektivně i v cizojazyčné výuce. Některé, jako například kazetový magnetofon, CD přehrávač či DVD používáme poměrně často, o jiných však možná jen tušíme, že by se snad využít daly. Typickým příkladem může být internet, který dětem umožňuje, umí-li se v něm obratně orientovat, mnohonásobně svými znalostmi překračovat předepsané školní sylaby. Základy koncepční práce s informacemi by tedy měly být zařazeny ve všech kurikulech, a není-li to možné změnit ze dne na den, měli bychom si to uvědomovat my, vyučující, a děti k orientaci v informacích aktivně vést.

Základním cílem tohoto výzkumu je zmapovat současnou situaci použití moderních technologií na českých školách. Má poskytnout základní a relevantní bázi poznatků o tom, jaké technologie na českých školách používáme, jak často a s jakým úspěchem. Ptá se také na zvyklosti práce s těmito technologiemi a na hodnocení jejich přínosu, či na to, motivují-li děti ke studiu či nikoli. Skládá se ze dvou podobných částí tak, aby bylo možno porovnat náhled dětí i učitelů.

Díky získané informační bázi můžeme lépe posoudit současnou situaci a vyjádřit účelnější doporučení. První hypotéza, kterou je třeba prověřit tvrdí, že **„nové technologie se na českých školách ve výuce německého jazyka používají stále málo“**. Další hypotézou je **„použití moderních technologií ve výuce německého jazyka zlepšuje výsledky jazykové výuky“**. Výzkum dále stanovuje hypotézu, v níž tvrdí, že **„nejlepších výsledků ve výuce však učitelé stále dosahují s pomůckami, které jsou jim i studentům důvěrně známy, tedy například učebnice“**.

Základními požadavky na didaktické pomůcky jsou názornost, dostupnost a uživatelská nenáročnost. Jako poslední hypotézu prověřujeme otázku **vztahu učitelů a studentů k výuce německého jazyka s využitím moderních technologií**. Tato hypotéza reaguje na teorii humanisticko-tvořivé školy, kde kladný vztah ke škole a ke vzdělávání obecně je jedním ze stěžejních předpokladů.

Na základě výsledků výzkumu bych nejen ráda vyslovila několik konkrétních doporučení pro obecnou pedagogickou praxi, ale zároveň bych se z nich ve své

pedagogické činnosti ráda poučila sama. Podobné práce mohou skutečný užitek přinést vždy zase až zpět před žáky.

3.1 Cíle a hypotézy výzkumu

- 1) Nové technologie se na českých středních školách ve výuce německého jazyka používají stále málo.
- 2) Použití moderních technologií ve výuce německého jazyka zlepšuje výsledky jazykové výuky.
- 3) Nejlepších výsledků ve výuce však učitelé stále dosahují s pomůckami, které jsou jim i studentům důvěrně známy, tedy například učebnice.
- 4) Vztah učitelů a studentů k výuce německého jazyka s využitím moderních technologií je kladný.

3.2 Cíle a úlohy výzkumu

Cílem výzkumu je zdokumentovat používání moderních technologií na českých středních školách, analyzovat výsledky, a na základě této práce definovat praktická doporučení. Proto byly definovány výše zmíněné hypotézy, které je třeba potvrdit, korigovat, popřípadě vyvrátit. Podobnost obou dotazníků dává možnost komparace odpovědí učitelů a žáků, což může odhalit zajímavé souvislosti. Tímto výzkumem bych tedy chtěla zdokumentovat používání moderních technologií na českých školách, analyzovat výsledky, a na základě této práce definovat praktická doporučení. V neposlední řadě je třeba zmínit můj osobní zájem. Poznatky z výzkumu hodlám promítnout do mé další pedagogické praxe.

3.3 Metodika a organizace výzkumu

Místo: střední školy v České republice

Realizace: únor - duben 2008

Forma: tištěných dotazníků.

Předmět výzkumu:

- studenti středních škol v České republice
- vyučující německého jazyka na středních školách v České republice

Způsob stanovení hypotéz: analýza aktuální situace; a) z dostupné literatury,
b) z vlastní pedagogické praxe

Způsob oslovení: osobní kontakt.

4. Výsledky výzkumu

4.1 Výsledky výzkumu mezi žáky středních škol

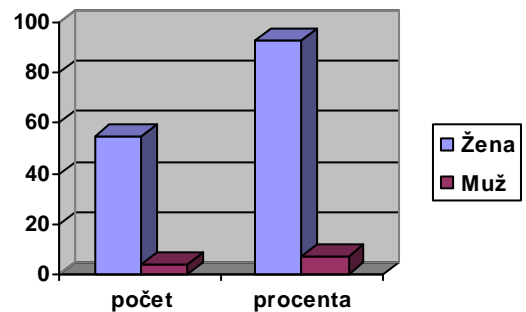
Barevné odlišení odpovědí:

- Nejvyšší hodnota
- Nejnižší hodnota

I. Výběr pouze jedné odpovědi

1. Pohlaví

	počet	procenta
Žena	55	93,22
Muž	4	6,78

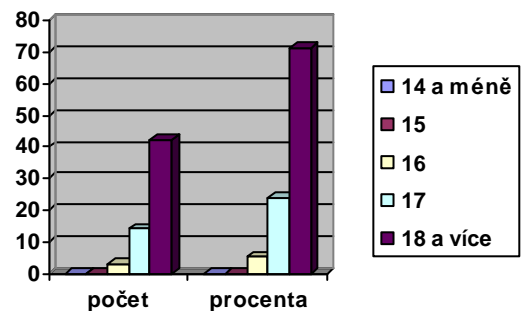
Celkový počet žáků, kteří se zúčastnili výzkumu: 59

Z toho:

chlapci – 4¹⁶ 6,78%¹⁷
dívký – 55 93,22 %

2. Věk

	počet	procenta
14 a méně	0	0
15	0	0
16	3	5,08
17	14	23,73
18 a více	42	71,19

Věkové zastoupení:

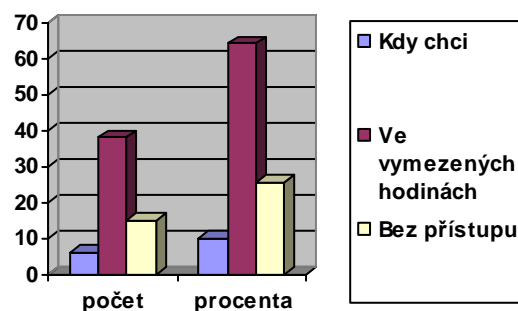
18 a více – 42 71,19
14 a méně – 0 0

¹⁶ Počet odpovědí v dané skupině.

¹⁷ Procentuální podíl odpovědí dané skupiny na celkovém počtu odpovědí na danou otázku.

3. Jaký máš přístup k internetu ve škole?

	počet	procenta
Kdy chci	6	10,17
Ve vymezených hodinách	38	64,07
Bez přístupu	15	25,42

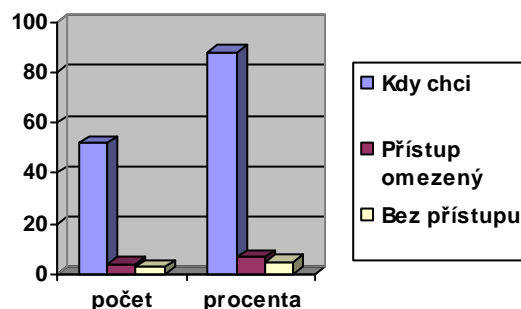

Přístup k internetu ve škole:

Ve vymezených hodinách – 38 64,07
Kdy chci - 6 10,17

4. Jaký máš přístup k internetu mimo školu?

	počet	procenta
Kdy chci	52	88,14
Přístup omezený	4	6,78
Bez přístupu	3	5,08

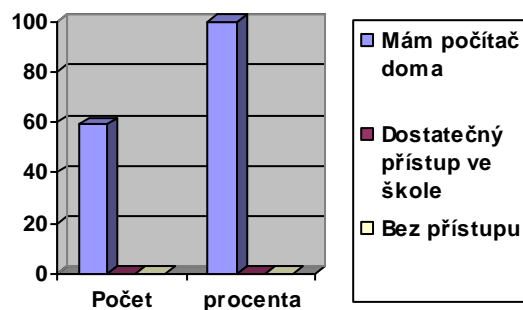

Přístup k internetu mimo školu:

Kdy chci - 52 88,14
Bez přístupu - 3 5,08

5. Jaký máš přístup k počítači?

	Počet	procenta
Mám počítač doma	59	100
Dostatečný přístup ve škole	0	0
Bez přístupu	0	0

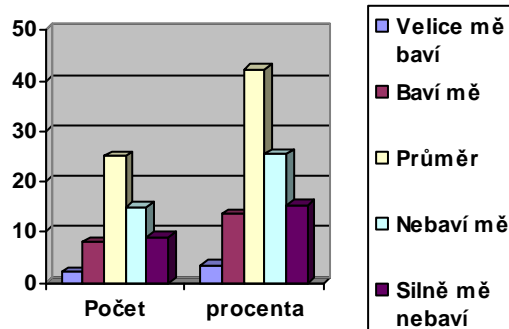

Přístup k počítači:

Počítač doma - 59 100
Bez přístupu - 0 0

6. Baví tě německý jazyk?

	Počet	procenta
Velice mě baví	2	3,39
Baví mě	8	13,56
Průměr	25	42,37
Nebaví mě	15	25,42
Silně mě nebaví	9	15,25

Studium německého jazyka mě baví:

Průměrně mě baví 25 42,37
Velice mě baví 2 3,39

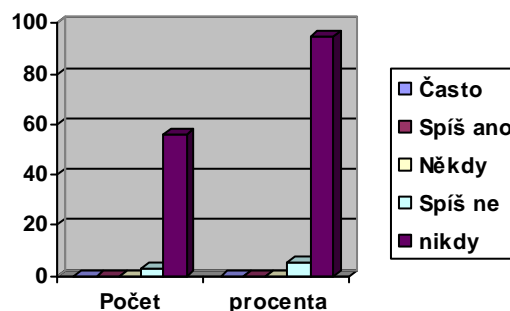
II. Škálovací otázky

(Výběr 1-5, podle známek ve škole; 1- často, 2-spíš ano, 3-někdy, 4-spíš ne, 5- nikdy)

Jak často používáte ve výuce německého jazyka:

7. DVD/TV/Video

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	0	0
Spíš ne	3	5,08
nikdy	56	94,91

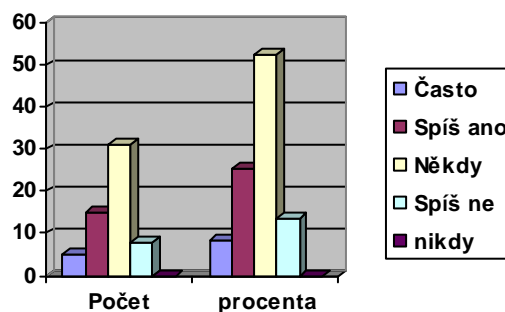

Četnost použití DVD/TV Video ve výuce:

Nikdy - 56 94,91
Často, spíš ano, někdy - 0 0

8. Audiopřehrávač

	Počet	procenta
Často	5	8,48
Spíš ano	15	25,42
Někdy	31	52,54
Spíš ne	8	13,56
nikdy	0	0

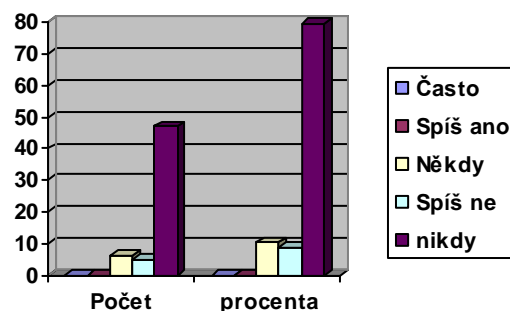

Četnost použití audiopřehrávače ve výuce:

Někdy - 31 52,54
Nikdy - 0 0

9. Internet

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	6	10,17
Spíš ne	5	8,47
nikdy	47	79,66

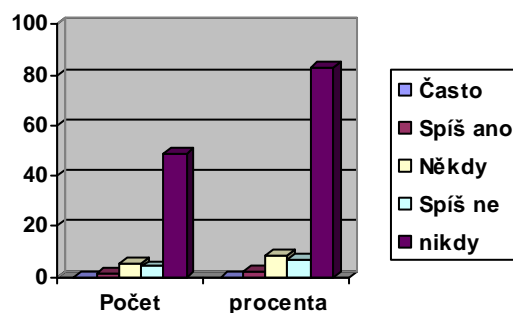

Četnost použití internetu ve výuce:

Nikdy - 47 79,66
 Často, spíš ano- 0 0

10. E-mail

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	1	1,7
Někdy	5	8,47
Spíš ne	4	6,78
nikdy	49	83,05

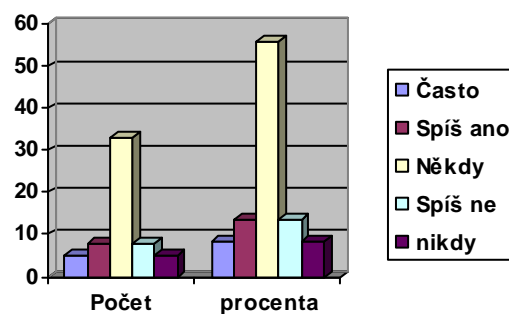

Četnost použití e-mailu ve výuce:

Nikdy - 49 83,05
 Často - 0 0

11. Audioknížky

	Počet	procenta
Často	5	8,47
Spíš ano	8	13,56
Někdy	33	55,93
Spíš ne	8	13,56
nikdy	5	8,47

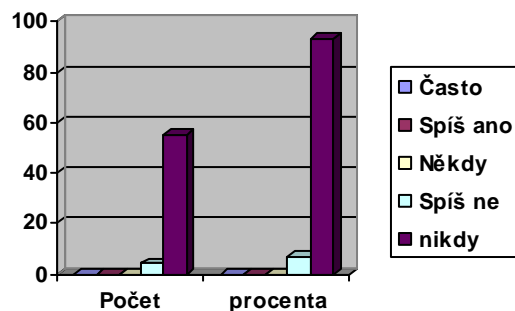

Četnost použití audioknížek ve výuce:

Někdy - 33 55,93
 Často, nikdy - 5 8,47

12. Počítač

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	0	0
Spíš ne	4	6,78
nikdy	55	93,22

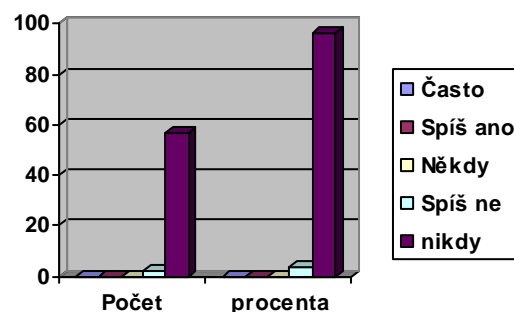

Četnost použití počítače ve výuce:

Nikdy - 55 93,22
 Často, spíš ano, někdy 0 0

13. Dataprojektor

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	0	0
Spíš ne	2	3,39
nikdy	57	96,61

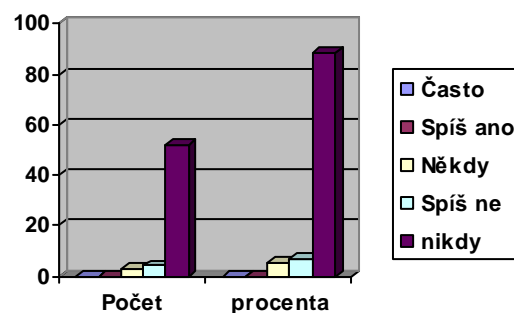

Četnost použití dataprojektoru ve výuce:

Nikdy - 57 96,61
 Často, spíš ano, někdy - 0 0

14. Diktafon

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	3	5,08
Spíš ne	4	6,78
nikdy	52	88,14

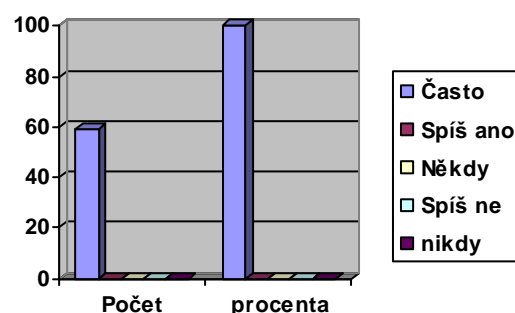

Četnost použití diktafonu ve výuce:

Nikdy - 52 88,14
 Často, spíš ano- 0 0

15. Učebnice

	Počet	procenta
Často	59	100
Spíš ano	0	0
Někdy	0	0
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

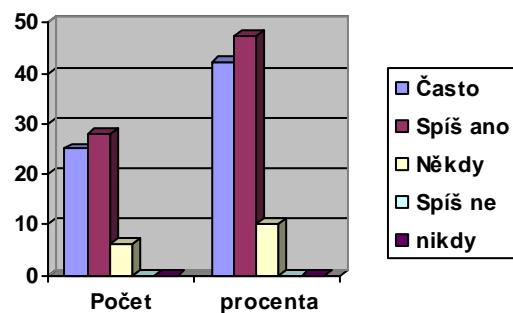

Četnost použití učebnice ve výuce:

Často	- 59	100
Ostatní	- 0	0

16. Tabuli

	Počet	procenta
Často	25	42,34
Spíš ano	28	47,46
Někdy	6	10,17
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

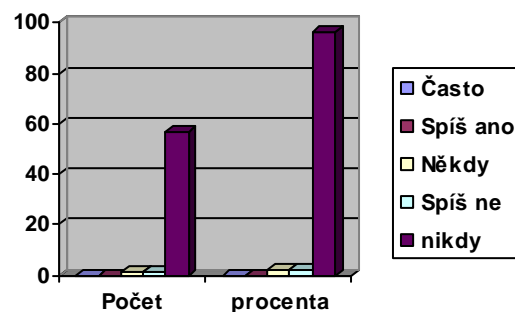
Četnost použití tabuli ve výuce:

Spíš ano	- 28	47,46
Spíš ne, nikdy	- 0	0

Jak často používáte při přípravě na výuku:

17. DVD/TV/Video

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	1	1,69
Spíš ne	1	1,69
nikdy	57	96,61

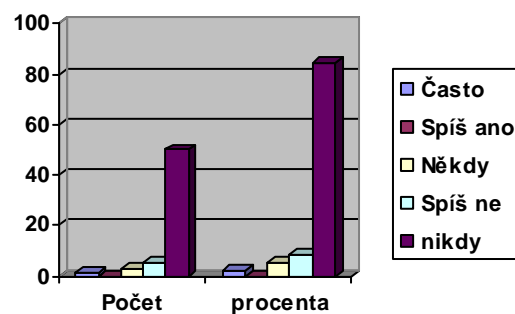

Četnost použití DVD/TV/Video při přípravě na výuku:

Nikdy	- 57	96,61
Často, spíš ano-	0	0

18. Audiopřehrávač

	Počet	procenta
Často	1	1,7
Spíš ano	0	0
Někdy	3	5,08
Spíš ne	5	8,47
nikdy	50	84,75

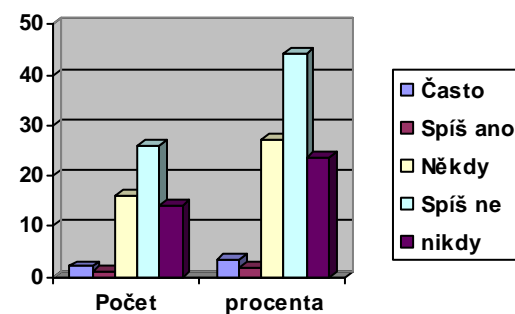

Četnost použití audiopřehrávač při přípravě na výuku:

Nikdy	- 50	84,75
Spíš ano	- 0	0

19. Internet

	Počet	procenta
Často	2	3,39
Spíš ano	1	1,7
Někdy	16	27,12
Spíš ne	26	44,07
nikdy	14	23,73

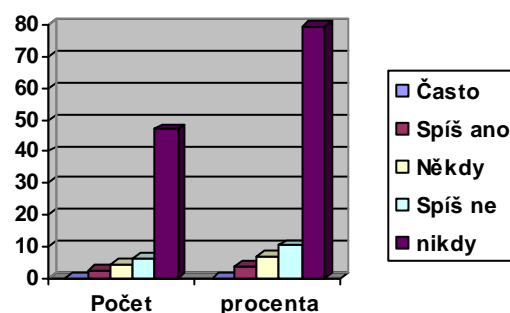

Četnost použití internet při přípravě na výuku:

Spíš ne	- 26	44,07
Spíš ano	- 1	1,7

20. E-mail

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	2	3,39
Někdy	4	6,78
Spíš ne	6	10,17
nikdy	47	79,66

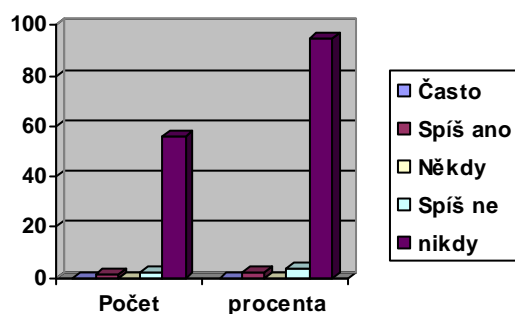

Četnost použití e-mailu při přípravě na výuku:

Nikdy	- 47	79,66
Často	- 0	0

21. Diktafon

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	1	1,69
Někdy	0	0
Spíš ne	2	3,39
nikdy	56	94,91

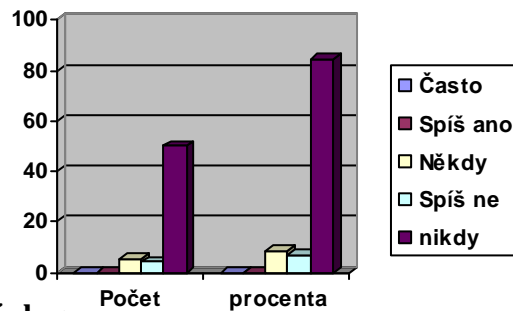

Četnost použití diktafon při přípravě na výuku:

Nikdy - 56 94,91
 Často, někdy - 0 0

22. Audioknížky

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	5	8,47
Spíš ne	4	6,78
nikdy	50	84,75

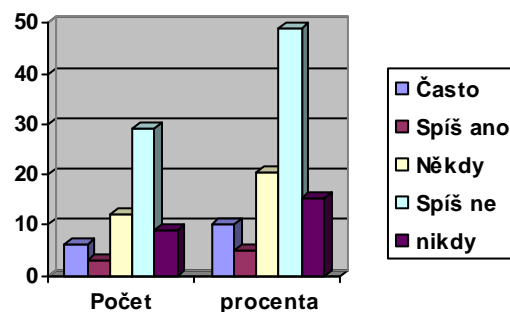

Četnost použití audioknížky při přípravě na výuku:

Nikdy - 50 84,75
 Často, spíš ano - 0 0

23. Počítač

	Počet	procenta
Často	6	10,17
Spíš ano	3	5,08
Někdy	12	20,33
Spíš ne	29	49,15
nikdy	9	15,25

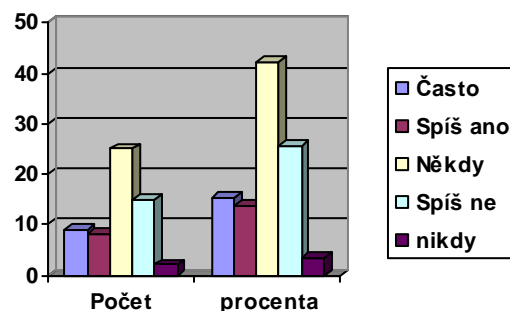

Četnost použití počítače při přípravě na výuku:

Spíš ne - 29 49,15
 Spíš ano - 3 5,08

24. Učebnice

	Počet	procenta
Často	9	15,25
Spíš ano	8	13,56
Někdy	25	42,37
Spíš ne	15	25,42
nikdy	2	3,39

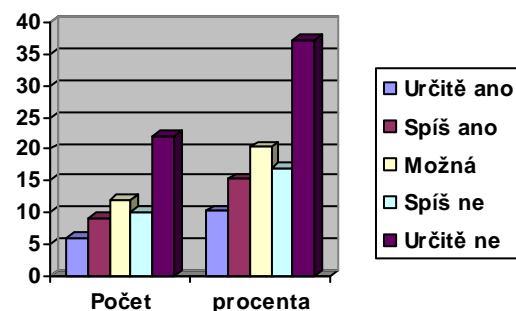
Četnost použití učebnice při přípravě na výuku:

Někdy	- 25	42,37
Nikdy	- 2	3,39

III. Škálovací otázky podle pravdivosti tvrzení

25. Na hodině německého jazyka mohu diskutovat v německém jazyce, vyjádřit svůj názor a zapojit svou fantazii a tvořivost.

	Počet	procenta
Určitě ano	6	10,17
Spíš ano	9	15,25
Možná	12	20,33
Spíš ne	10	16,94
Určitě ne	22	37,29

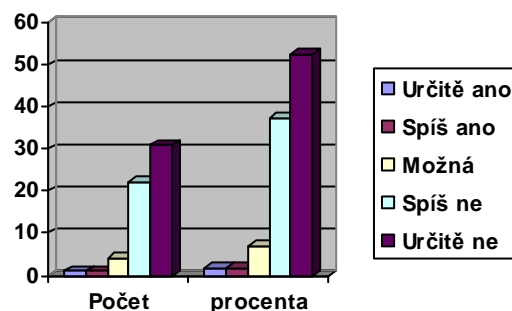

Pravdivost tvrzení:

Určitě ne	- 22	37,29
Určitě ano	- 6	10,17

26. Z hodin německého jazyka vím, jak a jakými způsoby mohu používat nové technologie, abych se učil/a jazyk lépe a rychleji.

	Počet	procenta
Určitě ano	1	1,69
Spíš ano	1	1,69
Možná	4	6,78
Spíš ne	22	37,23
Určitě ne	31	52,54

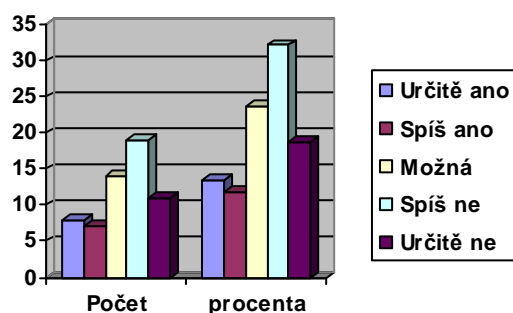

Pravdivost tvrzení:

Určitě ne	- 31	52,54
Určitě, spíše ano-	1	1,69

27. Když mám možnost, sleduji zahraniční filmy raději v originále (případně s titulky).

	Počet	procenta
Určitě ano	8	13,56
Spíš ano	7	11,86
Možná	14	23,73
Spíš ne	19	32,2
Určitě ne	11	18,64

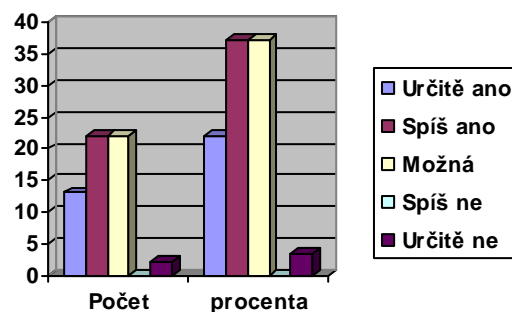

Pravdivost tvrzení:

Spíš ne	- 19	32,2
Spíš ano	- 7	11,86

28. Technologie jsou ve výuce pouze prostředkem, pomocníkem. Roli učitele/ky zcela nahradit nemohou.

	Počet	procenta
Určitě ano	13	22,03
Spíš ano	22	37,23
Možná	22	37,23
Spíš ne	0	0
Určitě ne	2	3,39

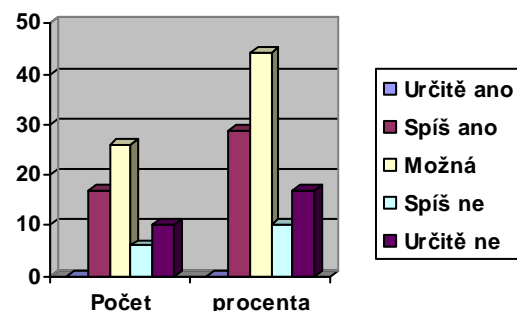

Pravdivost tvrzení:

Spíš ano, možná	- 22	37,23
Spíš ne	- 0	0

29. Když ve škole používáme internet, DVD a další moderní technologie, vždy ztratíme mnoho času přípravou a samotnou obsluhou. Je to organizačně a časově náročné.

	Počet	procenta
Určitě ano	0	0
Spíš ano	17	28,81
Možná	26	44,07
Spíš ne	6	10,17
Určitě ne	10	16,95

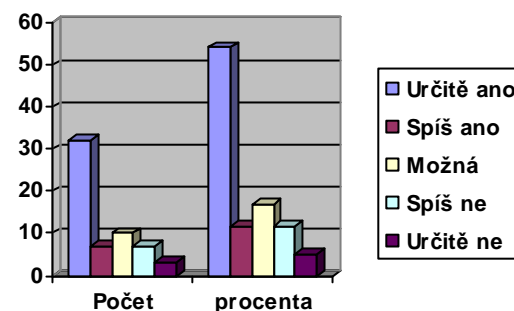

Pravdivost tvrzení:

Možná	- 26	44,07
Určitě ano	- 0	0

30. Na hodinách německého jazyka, kde používáme moderní technologie, se naučím více než při běžné výuce.

	Počet	procenta
Určitě ano	32	54,24
Spíš ano	7	11,86
Možná	10	16,95
Spíš ne	7	11,86
Určitě ne	3	5,08

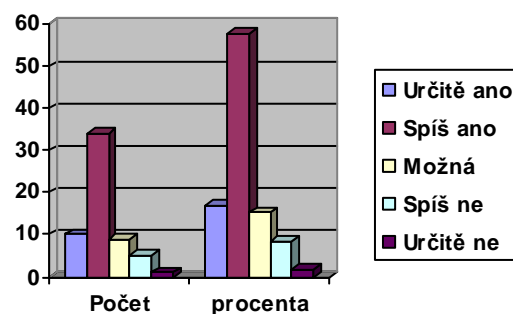

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano - 32 54,24
 Určitě ne - 3 5,08

31. Hodiny německého jazyka, kde používáme moderní technologie, mne baví víc a více se zapojuji do aktivit.

	Počet	procenta
Určitě ano	10	16,95
Spíš ano	34	57,63
Možná	9	15,25
Spíš ne	5	8,47
Určitě ne	1	1,69

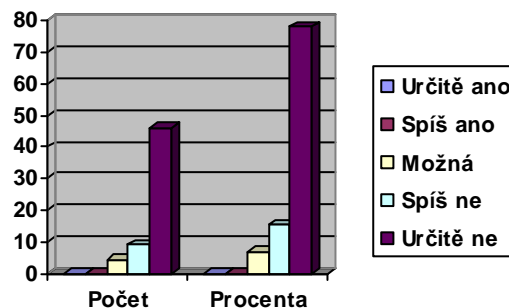

Pravdivost tvrzení:

Spíš ano - 34 57,63
 Určitě ne - 1 1,69

32. Na mé škole používáme moderní technologie ve výuce německého jazyka dostatečně.

	Počet	Procenta
Určitě ano	0	0
Spíš ano	0	0
Možná	4	6,78
Spíš ne	9	15,25
Určitě ne	46	77,97

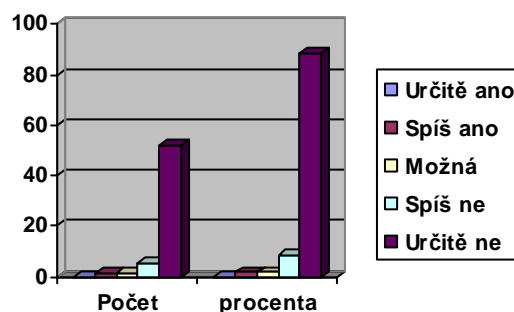

Pravdivost tvrzení:

Určitě ne - 46 77,97
 Určitě, spíš ano - 0 0

33. Na hodinách německého jazyka se učíme vyhledávat informace na internetu v německém jazyce.

	Počet	procenta
Určitě ano	0	0
Spíš ano	1	1,69
Možná	1	1,69
Spíš ne	5	8,47
Určitě ne	52	88,13

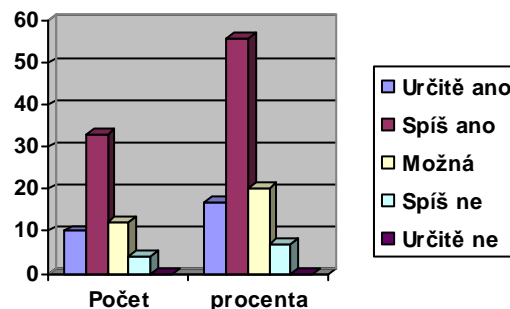

Pravdivost tvrzení:

Určitě ne - 52 88,13
 Určitě ano - 0 0

34. Internet do výuky německého jazyka patří.

	Počet	procenta
Určitě ano	10	16,94
Spíš ano	33	55,93
Možná	12	20,33
Spíš ne	4	6,78
Určitě ne	0	0

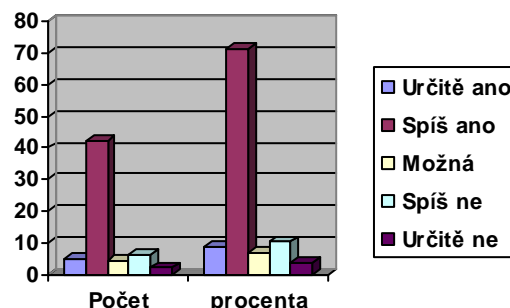

Pravdivost tvrzení:

Spíš ano - 33 55,93
 Určitě ne - 0 0

35. Když se díváme na film, posloucháme CD, jsme na internetu nebo pracujeme s dalšími moderními technologiemi, vždy s tím co jsme se dozvěděli dále pracujeme (cvičení na hodině, eseje, diskuse..).

	Počet	procenta
Určitě ano	5	8,47
Spíš ano	42	71,19
Možná	4	6,78
Spíš ne	6	10,17
Určitě ne	2	3,39

Pravdivost tvrzení:

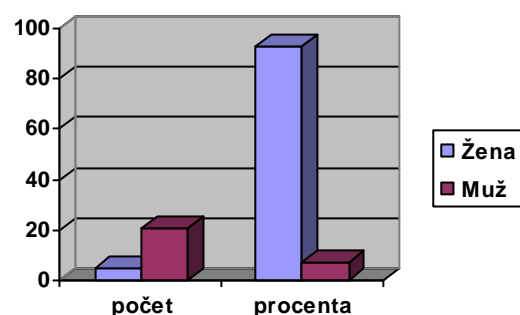
Spíš ano - 42 71,19
 Určitě ne - 2 3,39

4.2 Výsledky výzkumu mezi vyučujícími středních škol

I. Výběr pouze jedné odpovědi

1. Pohlaví

	počet	procenta
Žena	21	80,77
Muž	5	19,23

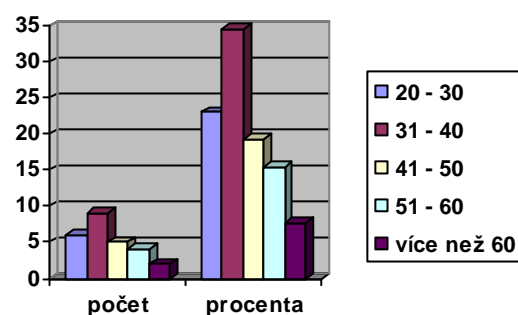
Celkový počet vyučujících, kteří se zúčastnili výzkumu: 26

Z toho:

Ženy	- 21	80,77
Muži	- 5	19,23

2. Váš věk

	počet	procenta
20 – 30	6	23,08
31 – 40	9	34,62
41 – 50	5	19,23
51 - 60	4	15,38
více než 60	2	7,69

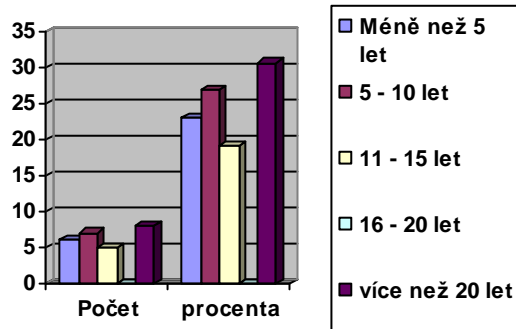

Věkové zastoupení:

31 – 40 let	- 9	34,62
Více než 60 let	- 2	7,69

3. Kolik let máte pedagogickou praxi?

	Počet	procenta
Méně než 5 let	6	23,08
5 – 10 let	7	26,92
11 – 15 let	5	19,23
16 – 20 let	0	0
více než 20 let	8	30,77

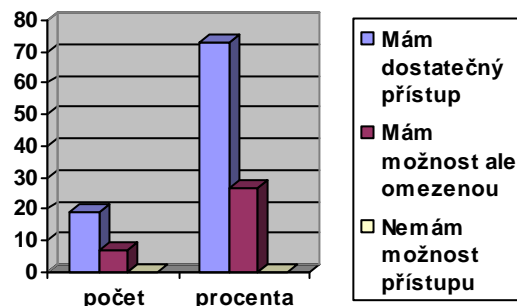

Pedagogická praxe:

Více než 20 let - 8 30,77
 16 – 20 let - 0 0

4. Jaký máte přístup k internetu ve škole?

	počet	procenta
Mám dostatečný přístup	19	73,08
Mám možnost ale omezenou	7	26,92
Nemám možnost přístupu	0	0

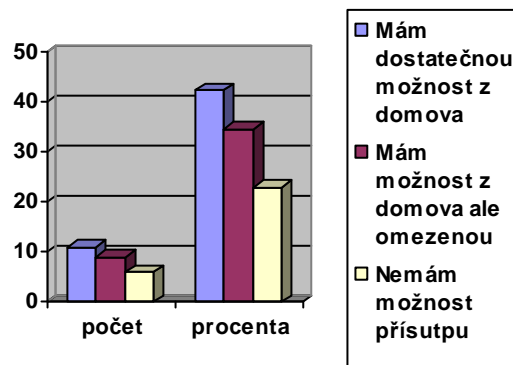

Přístup k internetu ve škole:

Dostatečný - 19 73,08
 Bez možnosti - 0 0

5. Jaký máte přístup k internetu mimo školu?

	počet	procenta
Mám dostatečnou možnost z domova	11	42,31
Mám možnost z domova ale omezenou	9	34,62
Nemám možnost přístupu	6	23,08

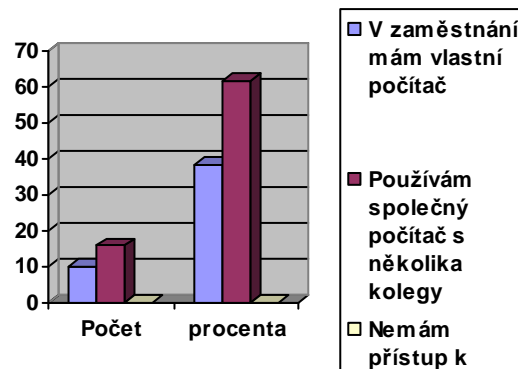

Přístup k internetu mimo školu:

Dostatečný - 11 42,31
 Bez možnosti - 6 23,08

6. Jaký máte přístup k počítači ve škole?

	Počet	procenta
V zaměstnání mám vlastní počítač	10	38,46
Používám společný počítač s několika kolegy dohromady	16	61,54
Nemám přístup k počítači	0	0

Přístup k počítači:

S několika kolegy	- 16	61,54
Bez přístupu	- 0	0

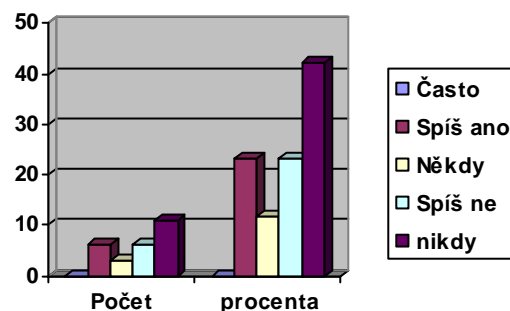
II. Škálovací otázky

(Výběr 1-5, podle známek ve škole; 1- často, 2-spíš ano, 3-někdy, 4-spíš ne, 5-nikdy)

Jak často používáte ve výuce německého jazyka:

7. DVD/TV/Video

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	6	23,08
Někdy	3	11,54
Spíš ne	6	23,08
nikdy	11	42,31

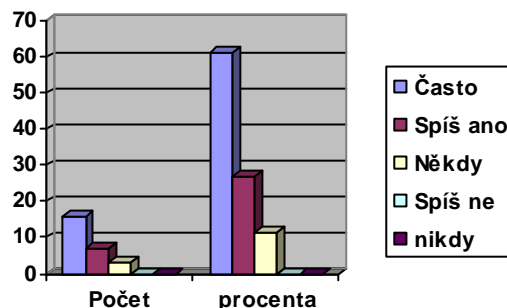

Četnost použití DVD/TV/Video ve výuce:

Nikdy	- 11	42,31
Často	- 0	0

8. Audiopřehrávač

	Počet	procenta
Často	16	61,54
Spíš ano	7	26,92
Někdy	3	11,54
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

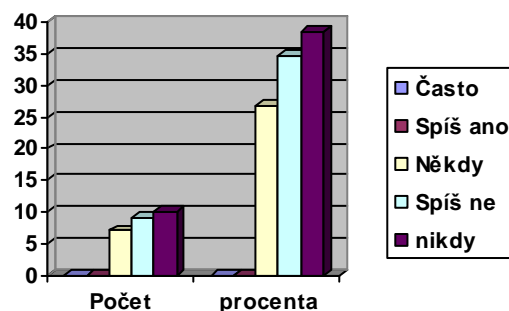

Četnost použití audiopřehrávače ve výuce:

Často	- 16	61,54
Spíš ne, nikdy	- 0	0

9. Internet

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	7	26,92
Spíš ne	9	34,62
nikdy	10	38,46

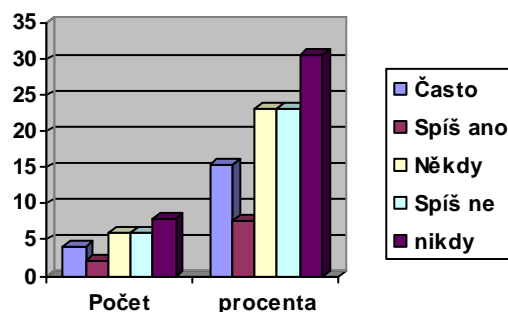

Četnost použití internetu ve výuce:

Nikdy - 10 38,46
 Často, spíš ano- 0 0

10. E-mail

	Počet	Procenta
Často	4	15,38
Spíš ano	2	7,69
Někdy	6	23,08
Spíš ne	6	23,08
nikdy	8	30,77

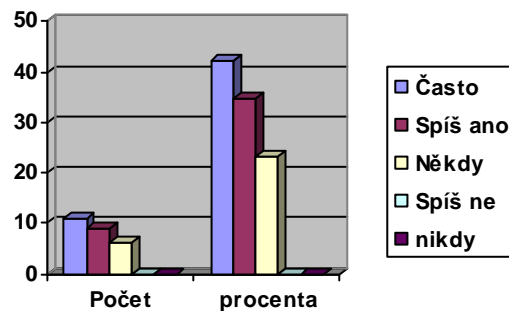

Četnost použití e-mailu ve výuce:

Nikdy - 8 30,77
 Spíš ano - 2 7,69

11. Audioknížky

	Počet	procenta
Často	11	42,30
Spíš ano	9	34,62
Někdy	6	23,08
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

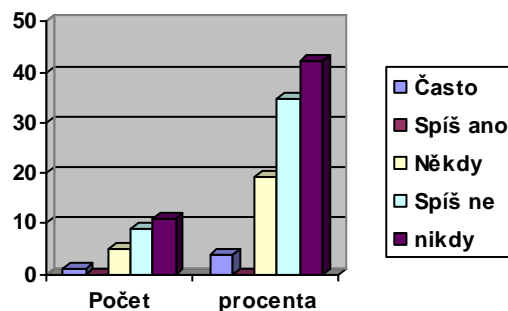

Četnost použití audioknížek ve výuce:

Často - 11 42,30
 Spíš ne, nikdy - 0 0

12. Počítač

	Počet	procenta
Často	1	3,85
Spíš ano	0	0
Někdy	5	19,23
Spíš ne	9	34,62
nikdy	11	42,31

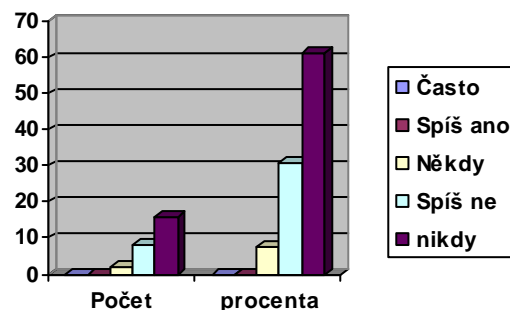

Četnost použití počítače ve výuce:

Nikdy	- 11	42,31
Spíš ano	- 0	0

13. Dataprojektor

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	2	7,69
Spíš ne	8	30,77
nikdy	16	61,54

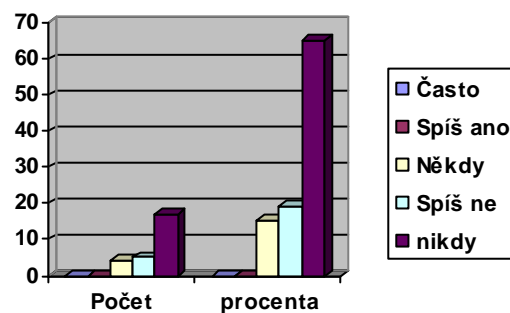

Četnost použití dataprojektoru ve výuce:

Nikdy	- 16	61,54
Často, spíš ano	- 0	0

14. Diktafon

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	4	15,38
Spíš ne	5	19,23
nikdy	17	65,38

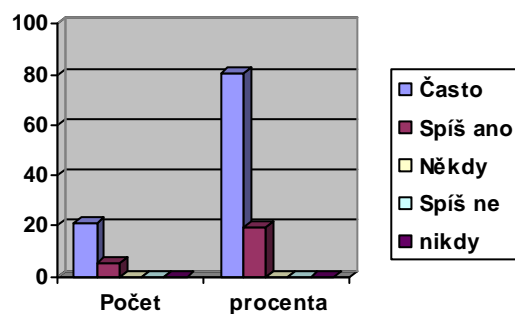

Četnost použití diktafonu ve výuce:

Nikdy	- 17	65,38
Často, spíš ano	- 0	0

15. Učebnice

	Počet	procenta
Často	21	80,77
Spíš ano	5	19,23
Někdy	0	0
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

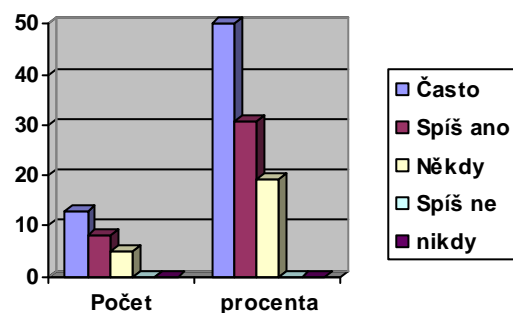

Četnost použití učebnice ve výuce:

Často - 21 80,77
 Někdy, spíš ne, nikdy - 0 0

16. Tabuli

	Počet	procenta
Často	13	50,00
Spíš ano	8	30,77
Někdy	5	19,23
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

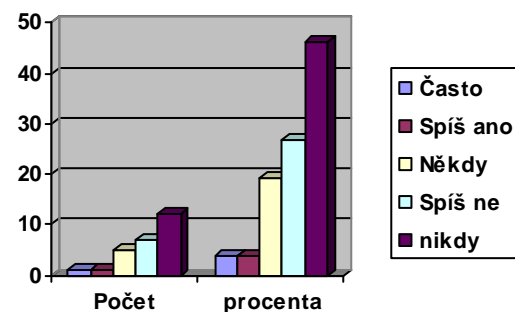
Četnost použití tabule ve výuce:

Často - 13 50
 Spíš ne, nikdy - 0 0

Jak často používáte při přípravě na výuku:

17. DVD/TV/Video

	Počet	procenta
Často	1	3,85
Spíš ano	1	3,85
Někdy	5	19,23
Spíš ne	7	26,92
nikdy	12	46,15

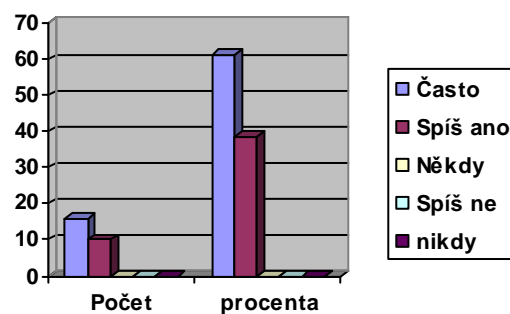

Četnost použití DVD/TV/Video při přípravě na výuku:

Nikdy - 12 46,15
 Často, spíš ano - 1 3,85

18. Audiopřehrávač

	Počet	procenta
Často	16	61,53
Spíš ano	10	38,46
Někdy	0	0
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

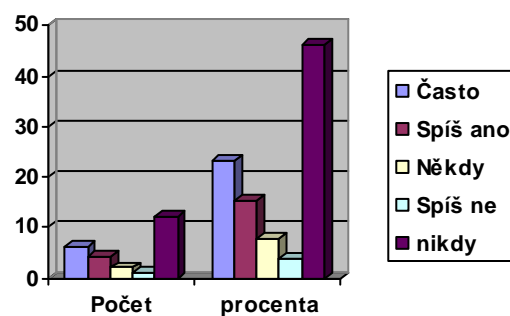

Četnost použití audiopřehrávače při přípravě na výuku:

Často - 16 61,53
 Někdy, spíš ne, nikdy - 0 0

19. Internet

	Počet	procenta
Často	6	23,08
Spíš ano	4	15,38
Někdy	2	7,69
Spíš ne	1	3,85
nikdy	12	46,15

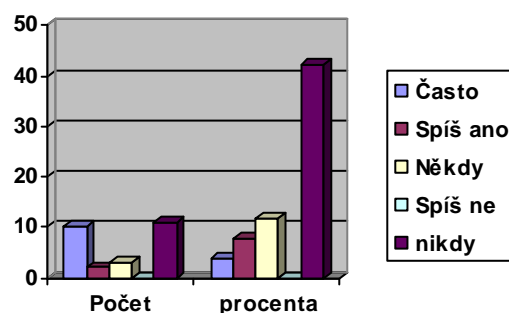

Četnost použití internetu při přípravě na výuku:

Nikdy - 12 46,15
 Spíš ne - 1 3,85

20. E-mail

	Počet	procenta
Často	10	3,85
Spíš ano	2	7,69
Někdy	3	11,54
Spíš ne	0	0
nikdy	11	42,31

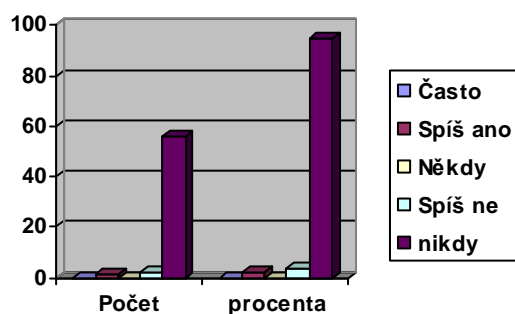

Četnost použití e-mailu při přípravě na výuku:

Nikdy - 11 42,31
 Spíš ne - 0 0

21. Diktafon

	Počet	procenta
Často	0	0
Spíš ano	0	0
Někdy	6	23,08
Spíš ne	7	26,92
nikdy	13	50,00

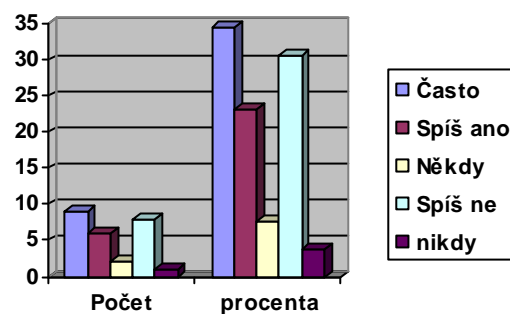

Četnost použití diktafonu při přípravě na výuku:

Nikdy - 13 50
 Často, spíš ano - 0 0

22. Audioknížky

	Počet	procenta
Často	9	34,62
Spíš ano	6	23,08
Někdy	2	7,69
Spíš ne	8	30,77
nikdy	1	3,85

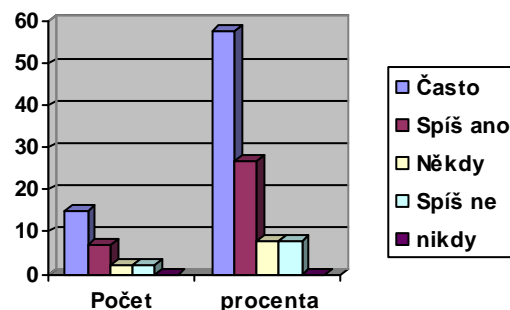

Četnost použití audioknížek při přípravě na výuku:

Často - 9 34,62
 Nikdy - 1 3,85

23. Počítač

	Počet	procenta
Často	15	57,69
Spíš ano	7	26,92
Někdy	2	7,69
Spíš ne	2	7,69
nikdy	0	0

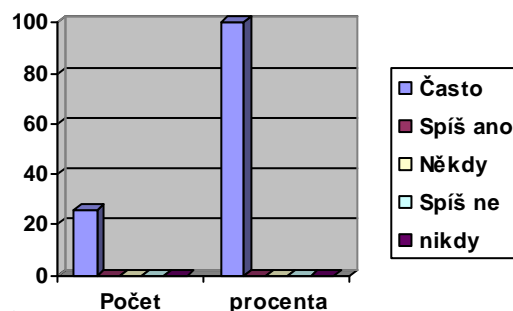

Četnost použití počítače při přípravě na výuku:

Často - 15 57,69
 Nikdy - 0 0

24. Učebnice

	Počet	procenta
Často	26	100
Spíš ano	0	0
Někdy	0	0
Spíš ne	0	0
nikdy	0	0

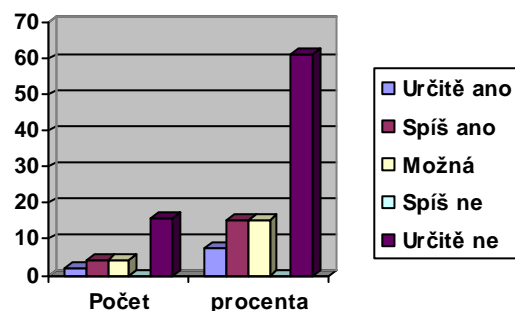
Četnost použití učebnice při přípravě na výuku:

Často	- 26	100
Ostatní	- 0	0

III. Škálovací otázky podle pravdivosti tvrzení

25. Použití moderních technologií (internet, DVD, počítač, apod.) ve výuce cizího jazyka obvykle nezdokonaluje učení studentů a nezlepšuje výsledky.

	Počet	procenta
Určitě ano	2	7,69
Spíš ano	4	15,38
Možná	4	15,38
Spíš ne	0	0
Určitě ne	16	61,54

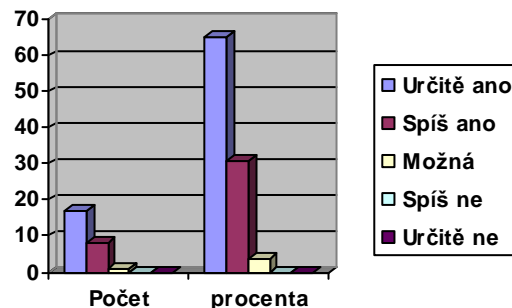

Pravdivost tvrzení:

Určitě ne	- 16	61,54
Spíš ne	- 0	0

26. Moderní technologie (internet, DVD, počítač apod.) jsou jak žákům tak učitelům pouze prostředkem, jak zlepšit proces edukace. Místo učitele zcela nahradit nemohou.

	Počet	procenta
Určitě ano	17	65,38
Spíš ano	8	30,77
Možná	1	3,85
Spíš ne	0	0
Určitě ne	0	0

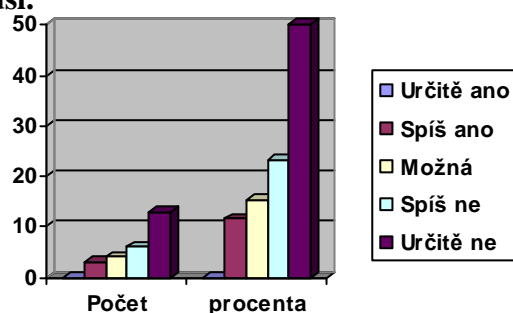

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano	- 17	65,38
Spíš, určitě ne	- 0	0

27. Zapojení moderních technologií do výuky cizího jazyka je časově i organizačně náročné, často hodinu spíše naruší.

	Počet	procenta
Určitě ano	0	0
Spíš ano	3	11,54
Možná	4	15,38
Spíš ne	6	23,08
Určitě ne	13	50,00

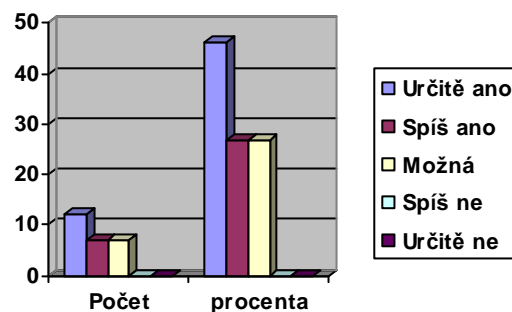

Pravdivost tvrzení:

Určitě ne	- 13	50
Určitě ano	- 0	0

28. Zapojením moderních technologií do výuky jsem schopen/a naučit více než při tradiční výuce.

	Počet	procenta
Určitě ano	12	46,15
Spíš ano	7	26,92
Možná	7	26,92
Spíš ne	0	0
Určitě ne	0	0

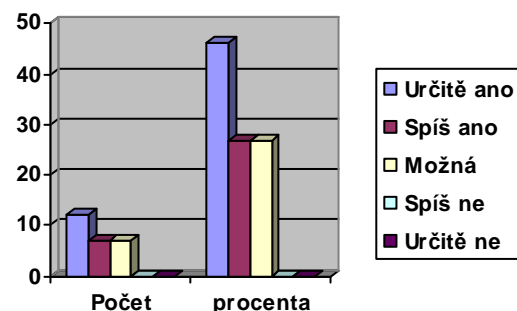

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano	- 12	46,15
Spíš, určitě ne	- 0	0

29. Na hodinách, kde používám moderní technologie, jsou žáci tvořivější a motivovanější.

	Počet	procenta
Určitě ano	12	46,15
Spíš ano	7	26,92
Možná	7	26,92
Spíš ne	0	0
Určitě ne	0	0

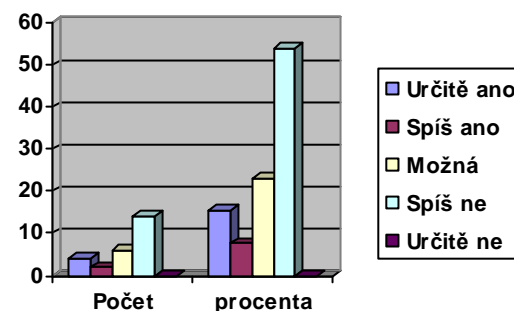

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano	- 12	46,15
Spíš, určitě ne	- 0	0

30. Na mém pracovišti je dostatek moderních technologií pro výuku cizího jazyka.

	Počet	procenta
Určitě ano	4	15,38
Spíš ano	2	7,69
Možná	6	23,08
Spíš ne	14	53,85
Určitě ne	0	0

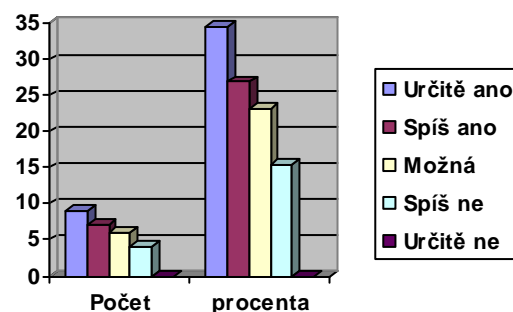

Pravdivost tvrzení:

Spíš ne - 14 53,85
 Určitě ne - 0 0

31. Učím studenty vyhledávat a zpracovávat informace z internetu v cizím jazyce.

	Počet	procenta
Určitě ano	9	34,62
Spíš ano	7	26,92
Možná	6	23,08
Spíš ne	4	15,38
Určitě ne	0	0

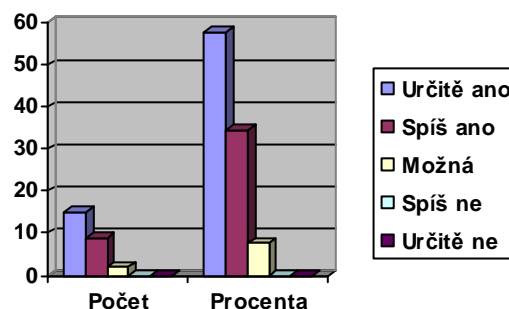

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano - 9 34,62
 Určitě ne - 0 0

32. Internet patří do výuky cizího jazyka.

	Počet	Procenta
Určitě ano	15	57,69
Spíš ano	9	34,62
Možná	2	7,69
Spíš ne	0	0
Určitě ne	0	0

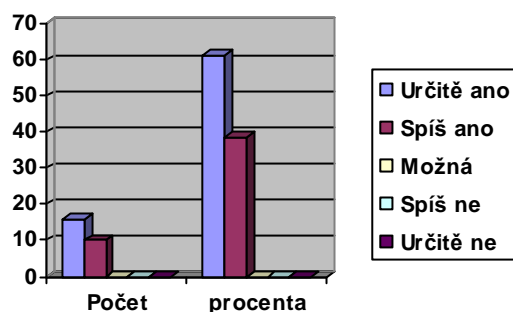

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano - 15 57,69
 Spíš, určitě ne - 0 0

33. S materiálem, který ve třídě prezentuji pomoci moderních technologií, vždy dále pracujeme (cvičení, diskuse, esej...).

	Počet	procenta
Určitě ano	16	61,54
Spíš ano	10	38,46
Možná	0	0
Spíš ne	0	0
Určitě ne	0	0

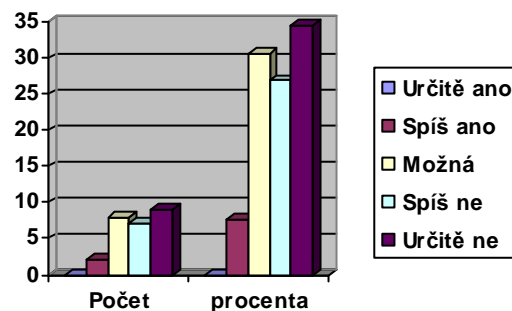

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano - 16 61,54
 Možná, spíš, určitě ne - 0 0

34. Je pro mě těžké zařadit moderní technologie do výuky cizího jazyka.

	Počet	procenta
Určitě ano	0	0
Spíš ano	2	7,69
Možná	8	30,77
Spíš ne	7	26,92
Určitě ne	9	34,61

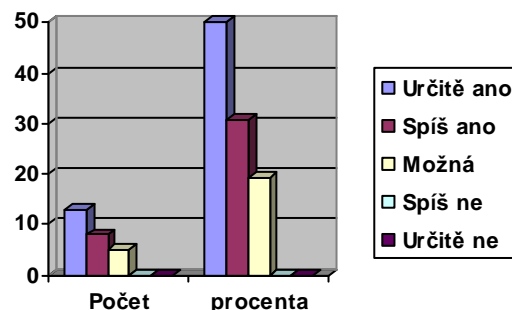

Pravdivost tvrzení:

Určitě ne - 9 34,61
 Určitě ano - 0 0

35. Baví mě vyučovat cizí jazyk.

	Počet	procenta
Určitě ano	18	69,23
Spíš ano	8	30,77
Možná	0	0
Spíš ne	0	0
Určitě ne	0	0

Pravdivost tvrzení:

Určitě ano - 18 69,23
 Spíš, určitě ne - 0 0

4.3 Srovnání odpovědí žáků a učitelů:

Tabulka č. 1 Četnost použití následujících technologií ve výuce, v přípravě na vyučování či při hodnocení hodin německého jazyka – srovnání; žáci - učitelé.

Četnost použití následujících technologií ve výuce, v přípravě na vyučování či při hodnocení hodin německého jazyka. (škála 1 - 5)			
Technologie	žáci	učitelé	shoda
Diktafon (například kontrola výslovnosti)	4,83 ¹⁸	4,5	0,33 ¹⁹
Učebnice	1,00	1,19	0,19
Tabule	1,68	1,69	0,01
Audiokničky (knížka + CD/kazeta)	2,66	1,81	0,85
Dataprojektor (promítání textů, obrázků, tabulek nebo filmů na stěnu/promítací plátno)	4,97	4,54	0,43
Internet (práce s internetem na hodinách angličtiny, při přípravě do školy apod.)	4,63	4,11	0,52
Audiopřehrávač (CD, kazeták...)	2,71	1,5	1,21
DVD/TV/Video (anglické filmy v originále, titulky, anglické kanály na TV...)	4,95	3,85	1,1
E-mail (kontakt s učitelem/kou, anglické maily apod.)	4,71	3,46	1,25
Počítač (výukové programy angličtiny, psaní úkolů apod.)	4,93	4,11	0,82
Průměr	3,71	3,08	0,63

¹⁸ Četnost použití jednotlivých technologií vyjádřená na škále 1 – 5, viz výsledky výše.

¹⁹ Rozdíl ve vnímání četnosti použití dané technologie učiteli a žáky. Možná škála 0 – 4. 0 = absolutní shoda, 4 = absolutní názorový rozchod. Jedná se rozdíl mezi průměrným hodnocením četnosti použití technologie žáky a učiteli. Udávají-li žáci četnost použití diktafonu jako velice nízkou, vyjádřeno číselně 4,83 a učitelé se jim velmi přibližují (4,5), pak je rozdíl mezi oběma čísly 0,33, což se dá hodnotit jako velká shoda. U použití audiopřehrávače naopak žáci uvádějí 2,71, zatímco učitelé 1,5. Shoda je tedy pouze částečná, a sice 1,21. Učitelé vnímají použití audiopřehrávače ve výuce a v domácí přípravě jako častější než žáci.

Tabulka č. 2 Vyjádření míry souhlasu shoda odpovědí žáků a učitelů u tvrzení podobného významu.

Vyjádření míry souhlasu s tvrzeními a shoda odpovědí žáků a učitelů			
	žáci	učitelé	shoda
Použití moderních technologií je organizačně i časově náročné. Často představuje ztrátu času a narušení hodiny.	3,15	4,11	0,96²⁰
Hodiny němčiny, kde používáme moderní technologie, mne baví víc a více se zapojuji do aktivit./ Na hodinách, kde používám moderní technologie, jsou žáci tvořivější a motivovanější	2,20	1,81	0,39
Na hodinách němčiny, kde používáme moderní technologie, se naučím více než při běžné výuce./Zapojením moderních technologií do výuky němčiny jsem schopen/a naučit více, než při tradiční výuce.	2,02	1,81	0,21
Technologie jsou ve výuce pouze prostředkem, pomocníkem. Roli učitele/ky zcela nahradit nemohou.	2,25	1,38	0,87
Internet do výuky němčiny patří.	2,17	1,5	0,67
Když se díváme na film, posloucháme CD, jsme na internetu nebo pracujeme s dalšími moderními technologiemi, vždy s tím co jsme se dozvěděli dále pracujeme (např. cvičení na hodině, eseje, domácí úkol, diskuse)/S materiálem, který ve třídě prezentuji pomocí moderních technologií, vždy dále pracujeme (cvičení, diskuse, esej, DÚ...)	2,23	1,38	0,85
Němčina mně baví/Baví mne vyučovat německý jazyk.	3,36	1,17	2,19
Na mé škole používáme moderní technologie ve výuce němčiny dostatečně (žáci)/Na mé škole je dostatek moderních technologií (internet, DVD, počítač, videokamera, e-mail, CD-přehrávač apod.) pro výuku němčiny (učitelé).	4,71	3,31	1,4
Na hodinách německého jazyka se učíme vyhledávat informace na internetu v němčině./Učím studenty vyhledávat a zpracovávat informace z internetu v němčině.	4,88	2,19	2,69
Průměr	2,99	2,07	0,92

²⁰ Viz předcházející poznámka. Stupnice 0 – 4. Pro přehlednost a z důvodu nutnosti formulovat studentům některá tvrzení jinými obraty uvádím obě varianty, jak pro učitele, tak pro studenty.

5. Odpovědi na hypotézy výzkumu

5.1 Nové technologie se na českých středních školách ve výuce německého jazyka používají stále málo.

Tabulka č. 3 Četnost použití následujících technologií ve výuce, v přípravě na vyučování či při hodnocení hodin německého jazyka.

Četnost použití následujících technologií ve výuce, v přípravě na vyučování či při hodnocení hodin německého jazyka. (škála 1 – 5)		
Technologie	žáci	učitelé
Učebnice	1,00 ²¹	1,19
Tabule	1,68	1,69
Audioknížky (knížka + CD/kazeta)	2,66	1,81
Audiopřehrávač (CD, kazeťák...)	2,71	1,5
Internet (práce s internetem na hodinách angličtiny, při přípravě do školy apod.)	4,63	4,11
E-mail (kontakt s učitelem/kou, anglické maily apod.)	4,71	3,46
Diktafon (například kontrola výslovnosti)	4,83	4,5
Počítač (výukové programy angličtiny, psaní úkolů apod.)	4,93	4,11
DVD/TV/Video (anglické filmy v originále, titulky, anglické kanály na TV...)	4,95	3,85
Dataprojektor (promítání textů, obrázků, tabulek nebo filmů na stěnu/promítací plátno)	4,97	4,54
Průměr	3,71	3,08

Výzkum potvrdil, že z dostupných pomůcek se nejčastěji stále používají ty klasické a nejdostupnější, tedy učebnice a tabule. Velmi zajímavé bylo v tomto ohledu sledovat, s jakým odstupem bude hodnoceno využití pomůcek sofistikovanějších. Následuje použití audiopřehrávače, audioknížek a audiovizuálních pomůcek. Všimněme si rozdílů ve vnímání četnosti jejich použití. Zatímco u prvních dvou jmenovaných, tedy tabule a učebnice, panuje mezi žáky i učiteli shoda, udávají učitelé, že audiopřehrávače používají daleko častěji, než jak se domnívají žáci. Co způsobuje tento rozdíl? Berou učitelé krátké poslechy v rámci

²¹ Technika výpočtu viz předcházející poznámky.

výuky jako samozřejmou součást hodiny, kterou však žáci vnímají jako nedostatečnou?

Další skupinku technologií představují počítače, internet a e-mail. I tyto pomůcky však v rámci edukace používají učitelé pouze občas a žáci dokonce zřídka. Opět je zajímavé srovnání vnímání četnosti použití těchto technologií, kdy čtenější použití udávají učitelé²².

Velmi zřídka se používá dataprojektoru.

Hypotéza, že „**nové technologie se na českých středních školách ve výuce německého jazyka používají stále málo**“, se tak potvrdila, avšak je třeba toto blíže okomentovat. Především je třeba zdůraznit, že pojem „málo“ je zde vnímán zcela subjektivně. Výzkum se nezaměřoval na přesné určení intervalů použití, ale spíše na subjektivní pocit každého účastníka, tedy od „na každé hodině/nikdy“ spíše k „dostatečně/nedostatečně“.

Vyučující uvádějí, že na školách mají poměrně dostatek technologií pro výuku německého jazyka, konkrétně bylo u této odpovědi zaznamenáno průměrné hodnocení 3,31²³. Tedy že pomůcky více či méně jsou, avšak používány jsou pouze občas. Žáci toto použití vnímají jako ještě méně časté než učitelé a průměrné hodnocení je u nich 4,71. Tyto čísla byly získány prostým aritmetickým průměrem z výše uvedené tabulky.

Žáci se spíše ztotožňují s tvrzením, že internet do výuky němčiny patří (2,17), učitelé dokonce 1,15. Na hodinách německého jazyka se však žáci téměř neučí vyhledávat informace na internetu v němčině (4,88). Učitelé naproti tomu tvrdí (2,19), že občas žáky vyhledávat a zpracovávat informace z internetu v němčině učí²⁴.

Veliké rezervy zdá se výzkum potvrdil v tom, že žáky dostatečně neučíme využívat nové technologie ke studiu. Nevědí, co jim mohou poskytnout a nevědí často ani to, jak s nimi účelně pracovat.

²² S výjimkou audioknížek učitelé udávají častější využití technologických pomůcek, a stejně tak kladněji hodnotí jejich přínos. Je třeba vzít v potaz možnou, avšak oficiálně nepotvrzenou a tímto výzkumem přímo netestovanou, stylizaci respondentů.

²³ Hodnoceno na škále 1 až 5, kdy středovou hodnotou je 3 (ne 2,5!). Jedná se o aritmetické průměry hodnot ($1 + 5 = 6$, $6 : 2 = 3$, tedy 3 je zde hodnota středová). V možnostech odpovědí není 0, pokud by jsme 0 jako hodnotu nabízeli, ležela by středová hodnota na 2,5.

²⁴ Zde je možno zvažovat určitou míru stylizace respondentů.

5.2 Použití moderních technologií ve výuce německého jazyka zlepšuje výsledky jazykové výuky.

Ze zkoumaných technologií vidí jak žáci, tak vyučující největší přínos u kvalitních učebnic, u audiopřehrávače a u audiovizuálních pomůcek. Jsou to zároveň pomůcky, které na základě výzkumu používají nejčastěji. Dalo by se usuzovat, že pro maximalizaci přínosu má stěžejní význam dokonalá obeznámenost s funkcemi a použitím dané pomůcky, její uživatelská nenáročnost a jednoduchost.

Nejmenší přínos vidí jak žáci, tak učitelé u dataprojektoru, videokamery a diktafonu. Avšak i zde, jakožto i u předchozích pomůcek, jsou učitelé výrazně optimističtější. Jelikož se však jedná o technologie používané velmi sporadicky, viz předchozí pojednání, souvisí s tímto i pohled na jejich přínos. Zajímavé by bylo sledovat hodnocení přínosu u žáků a učitelů, kteří s těmito pomůckami pracují pravidelně.

Optimistický je souhlas s tvrzením, že **„zapojením moderních technologií do výuky němčiny jsem schopen/a naučit více, než při tradiční výuce“** se kterým se mezi učiteli více méně souhlasilo, (1,81). Žáci hodnotí přínos nových technologií (2,02) v tvrzení **„na hodinách němčiny, kde používáme moderní technologie, se naučím více než při běžné výuce“** mírně pozitivně. Je zde tedy pořád patrný rozdíl v pohledu učitelů a žáků, kdy učitelé zůstávají optimističtější.

Zdá se, že kromě technologického vybavení škol žáci velmi intenzivně vnímají i další faktory. „Dobry učitel“ a „diskuze, fantazie a tvořivost“ jsou základními stavebními kameny teorie humanisticko-tvořivé školy. Potřebu aplikovat podobné přístupy tak tento výzkum potvrzuje, a to přímo zevnitř, od samotných studentů. To nakonec potvrzuje i souhlas (2,25) studentů, že **„technologie jsou ve výuce pouze prostředkem, pomocníkem. Roli učitele/ky zcela nahradit nemohou.“** Učitelé (1,38) se se svými studenty v hodnocení tohoto výroku shodují.

5.3 Nejlepších výsledků ve výuce však učitelé stále dosahují s pomůckami, které jsou jim i studentům důvěrně známy, tedy například učebnice.

Na tuto hypotézu již víceméně odpověděl předcházející text. Přínos kvalitní učebnice, která je páteří studijních pomůcek je hodnocen jednoznačně nejpozitivněji jak vyučujícími (1,19), tak studenty (1,00). Žáci i učitelé tedy zřejmě dělí pomůcky na stěžejní a podpůrné. U moderních technologií je velice často kladen důraz na to, aby byly uživatelsky příjemné, jednoduché, názorné a dostupné. Není až tak důležité, co vše daná pomůcka dokáže, jako to co z toho skutečně dokáží studenti využít. Studenti hodnotili pouze průměrně přínos počítačů a audioknížek, o něco více přínos audionahrávek. Nabízí se zde podnět pro vydavatele pedagogických publikací, nabízet například některé audio či video nahrávky k učebnici i na internetu ke stažení.

V otázce na uživatelskou příjemnost jednotlivých technologií jsem dostala následující odpovědi, žáci hodnotí průměrnou známkou 3,15 tvrzení **„když ve škole používáme internet, DVD, dataprojektor a další moderní technologie, vždy ztratíme mnoho času přípravou a samotnou obsluhou. Je to organizačně a časově náročné“**. Učitelé odpovídají na **„zapojení moderních technologií do výuky angličtiny je časově i organizačně náročné, často hodinu spíše naruší“** hodnocením 4,11.

5.4 Vztah učitelů a studentů k výuce německého jazyka s využitím moderních technologií je kladný.

Tato hypotéza může být chápána jako jeden ze základních stavebních kamenů jakýchkoli budoucích snah o úpravy a vylepšení systému výuky německého jazyka. Budiž na začátku řečeno, že se více méně potvrdila.

Na jednoznačně formulované tvrzení **„na hodinách němčiny, kde používáme moderní technologie, se naučím více než při běžné výuce“** žáci odpovídali průměrným hodnocením 2,02. Následující tvrzení **„hodiny němčiny, kde používáme moderní technologie, mne baví víc a více se zapojuji do aktivit“** je hodnoceno průměrně známkou 2,20, což nás ve vztahu k budoucímu nasazení technologií do výuky může naplňovat optimismem.

Optimistický je také souhlas s tvrzením, že „**zapojením moderních technologií do výuky němčiny jsem schopen/a naučit více, než při tradiční výuce**“ se kterým se mezi učiteli více méně souhlasilo, (1,81). Pokrokovost teorie THV podtrhuje většinový souhlas učitelů s tvrzením „**na hodinách němčiny, kde používám moderní technologie, jsou žáci tvořivější a motivovanější**“ (1,81).

Na závěr jsem nechala neobyčejně optimistické tvrzení (1,17) tedy prakticky téměř absolutní souhlas s tvrzením „**baví mne vyučovat německý jazyk**“. Žáci u zájmu o studium anglického jazyka uvádějí průměrné hodnocení 3,36.

5.5 Jakým způsobem se pracuje s novými technologiemi – doplnění.

Dotazník sledoval také problematiku jakým způsobem se pracuje s novými technologiemi. Vzhledem k jeho rozsahu však již nebyly zařazeny více než dvě otázky, které se dotazovaly přímo na způsob práce. Výsledky i zde ukázaly zajímavá zjištění. Učitelé s tvrzením „**s materiálem, který ve třídě prezentuji pomocí moderních technologií, vždy dále pracujeme (cvičení, diskuse, esej, DÚ...)**“ spíše souhlasí 1,38. Žáci však návaznou práci vnímají jako sporadičtější (2,23) „**když se díváme na film, posloucháme CD, jsme na internetu nebo pracujeme s dalšími moderními technologiemi, vždy s tím co jsme se dozvěděli dále pracujeme (např. cvičení na hodině, eseje, domácí úkol, diskuse)**“.

6. Interpretace výsledků výzkumu

6.1 Shrnutí výsledků výzkumu a doporučení

Hypotéza „**nové technologie se na českých středních ve výuce německého jazyka používají stále málo**“, se z podstatné části potvrdila. Ačkoli vyučující uvádějí, že na školách je poměrně dostatek technologií k výuce němčiny, využívají je pouze občas. Žáci toto použití vnímají jako ještě sporadičtější. Obě skupiny se přitom shodují na tom, že zařazení technologií do výuky výsledky edukace nejen zlepšuje, ale zároveň žáky motivuje²⁵. Optimističtější zde jsou učitelé. Nejčastěji a s největším úspěchem se ve výuce stále používají učebnice. Žáci tvrdí, že největším přínosem pro ně je především dobrý učitel, poté kvalitní učebnice a také možnost zapojit do výuky vlastní tvořivost a fantazii. Žáci také potvrzují, že německý jazyk je spíše baví a roli učitele vidí ve výuce ve srovnání s rolí technologií jako stěžejní. Učitelé vyjádřili svoji vysokou motivovanost vyučovat německý jazyk známkou 1,17. Výsledky tak potvrdily, že principy teorie humanisticko-tvořivého vyučování by byly patrně kladně přijaty jak vyučujícími, tak žáky.

Hypotéza „**použití moderních technologií ve výuce německého jazyka zlepšuje výsledky jazykové výuky**“ se více méně potvrdila, přičemž byly zjištěny zajímavé rozdíly v pohledu učitelů a žáků, a je třeba ji lehce přeformulovat. Optimistický je souhlas s tvrzením, že „**zapojením moderních technologií do výuky němčiny jsem schopen/a naučit více, než při tradiční výuce**“ se kterým učitelé povětšinou souhlasili (1,81). Žáci hodnotí přínos nových technologií (2,02) v tvrzení „**na hodinách angličtiny, kde používáme moderní technologie, se naučím více než při běžné výuce**“ mírně pozitivně. Je zde tedy stále patrný rozdíl v pohledu učitelů a žáků, kdy učitelé zůstávají optimističtější. Použití moderních technologií tedy podle vyjádření jak učitelů, tak žáků, výsledky edukace spíše zlepšuje. O slovíčko „**spíše**“ je zároveň třeba upravit původní hypotézu.

Hypotéza „**nejlepších výsledků ve výuce však učitelé stále dosahují s pomůckami, které jsou jim i studentům důvěrně známy, tedy například učebnice**“ se potvrdila. Přínos kvalitní učebnice, která je páteří studijních pomůcek

²⁵ Jedním z důvodů, proč se technologie nevyužívají tak často mohou být i dosti náročné osnovy. Nemusí „zbývat“ čas na zařazení technologií do výuky, neboť tyto stále nejsou její standardní součástí.

je hodnocen jednoznačně nejpozitivněji jak vyučujícími, tak studenty. Ostatní sofistikovanější didaktické pomůcky dosáhly nižšího hodnocení. Toto hodnocení bylo obvykle nižší u studentů než u učitelů. Přínos byl pravděpodobně hodnocen jako nižší proto, že ne všichni s technologiemi pracují, a ne všichni si jsou vědomi jejich možností. Bylo by zajímavé sledovat hodnocení přínosu jednotlivých pomůcek u žáků a učitelů, kteří s nimi skutečně pracují a jejich potenciál je jim tedy bližší.

Poslední hypotéza „**vztah učitelů a studentů k výuce německého jazyka s využitím moderních technologií je kladný**“ se opět potvrdila s drobnými modifikacemi. U hodnocení přístupu žáků k technologiím a ke studia německého jazyka je na základě výzkumu třeba doplnit, že je „**spíše**“ kladný. U učitelů vyznívá obojí hodnocení příznivěji.

Byly také potvrzeny některé rezervy současné výuky, z nichž mezi nejzávažnější patří, že žáci nejsou obecně poučeni o tom, jak využívat moderní technologie při studiu jazyka. Malý důraz se také klade na práci s informacemi, jejich vyhledávání a zpracování. Tyto kompetence jsou však po ukončení školní docházky jedny ze stěžejních.

Doporučení:

- 1) Učme žáky pracovat s novými technologiemi, informujme je o tom, jak se mohou učit efektivněji a samostatně. Zdůrazňujme jim význam celoživotního vzdělání. Hovořme s žáky o možnostech dalšího studia jazyků, samostudia s důrazem na samostatnost a navazující vzdělání.
- 2) Dávejme žákům dostatek prostoru pro vlastní tvorbu, diskuzi, uplatnění vlastní fantazie a tvořivosti.
- 3) Učme žáky pracovat s informacemi, vyhledávat, zpracovávat, interpretovat. Dávejme učivu smysl.
- 4) Zapojujme do výuky i do samostatné přípravy více moderních technologií a kombinujme tuto tvořivou práci s možnostmi otevřených diskuzí. Žáci potvrdili, že je to motivuje.
- 5) Podporujme mezipředmětové vztahy. Spolupracujme s dalšími vyučujícími, například informatiky, zeměpisu či historie. Dívejme se na učivo v širších souvislostech.

7. Závěr

V praxi je možno setkat se i s dalšími moderními technologiemi, které se začínají pozvolna prosazovat. Zmínit bychom měli interaktivní tabuli.

Pole možných nasazení je skutečně velmi široké a v současné době je velice těžké předpovídat budoucí vývoj. Pro pedagoga je podstatnější o existenci takovýchto technologií vědět a znát možnosti jejich případného využití.

Všechny tyto technologie však mají zůstat pouze pomocníky žáků a jejich učitelů na cestě za vzděláním. Pomáhají flexibilně zvládnout základní penzum učiva, mají aktivizovat, nabízet pohled z jiných perspektiv, pomoci vidět učivo v souvislostech a pomáhat žákům být ve studiu samostatnými. Tato kompetence má být po opuštění školních lavic jednou z nejdůležitějších. Jsou tedy jedním z důležitých článků při přechodu od pamětně orientovaného učení k učení tvořivému, učení pro život, kdy stejně důležité jako znalosti bude dovednou učit se přizpůsobit se.

Ačkoli to v názvu práce explicitně nezaznívá, je od prvních řádků zřejmé, že pojednání o nových technologiích ve výuce jazyka nelze vnímat izolovaně od přístupu k dětem a škole celkově.

Aplikace nových technologií ve výuce jazyků nám otevírá nové možnosti, které jsem se pokusila co nejpřehledněji nastínit v samostatných kapitolách.

Jak bylo zmíněno, všechny nové technologické pomůcky je třeba používat koncepčně v tvořivém, otevřeném a přátelském prostředí lidí, kteří vědí, jaký tato práce má smysl.

Úspěch takovýchto myšlenek se však ukáže opět především přímo ve školních lavicích, vždy v daném a neopakovatelném okamžiku, a proto bude v důsledku opět záležet na každém jednotlivém učiteli, jak svoji měnící se roli průvodce výukou zvládne. Pokud v mé práci naleznou učitelé inspiraci, a pokud tato inspirace přinese plody ve skutečné edukační praxi, dojde tato práce svého naplnění.

Všechny čtyři hypotézy výzkumu se více či méně potvrdily, i když jak bylo uvedeno, některé odpovědi se přeci jen od původních předpokladů mírně odchylovaly. Všechny tyto odchylky byly pojmenovány a statisticky doloženy.

Přínos výzkumu lze spatřovat v několika rovinách. Významným přínosem byly cenná zjištění, která se nepochybně promítnou do další pedagogické praxe. Ačkoli učitel může být v situaci, kdy pochybuje o smyslu své práce a svém přínosu, je třeba vyzdvihnout fakt, který je třeba mít na mysli. Pro žáky je to právě on, kdo je mezi všemi elementy ovlivňujícími výsledky výuky ten s přehledem nejdůležitější.

8. Seznam bibliografických odkazů

Monografie:

- **Bertrand, Y.** *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha : Portál, 1998. 248 s. ISBN 80-7178-216-5
- **Byčovský, P.** *Základy měření výsledků výuky*. Tvorba didaktického testu. Praha : ČVÚT VÚIS. 1982
- **Filová, H.; Maňák, J.; Strach, J.; Šimoník, O.; Šťáva, J. Švec, V.** *Vybrané kapitoly z obecné didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 95 s. ISBN 80-210-2798-3
- **Gadušová, Z.** *Teória a prax osvojovania cudzích jazykov : príjemca : dieťa*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa – Filozofická fakulta, 2004.160 s. ISBN 80-8050-736-8
- **Gavora, P.** *Výzkumné metody v pedagogice*. Brno : Paido. 1995
- **Gavora, P.** *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido. 2000
- **Maňák, J.** *Nárys didaktiky*. Brno : Masarykova univerzita v Brně – Pedagogická fakulta, 2001. 104 s. ISBN 80-210-1661-2
- **Maňák, J.** *Stručný nástin metodiky tvořivé práce ve škole*. Brno: Paido, 2001. 46 s. ISBN 80-7315-002-6
- **Petlák, E.** *Všeobecná didaktika*. Bratislava : IRIS, 2004. 311 s. ISBN 80-89018-64-5
- **Průcha, J.** *Pedagogický výzkum. Uvedení do teorie a praxe*. Praha : Karolinum. 1995.
- **Průcha, J.; Walterová, E.; Mareš, J.** *Pedagogický slovník*. 2. vyd. Praha : Portál. 1998. ISBN 80-7178-029-4
- **Průcha, J.** *Moderní pedagogika. 2., přepracované a aktualizované vydání*. Portál : Praha, 2002. 488 s. ISBN 80-7178-631-4
- **Skalková, J. et. al.** *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha : SPN. 1983
- **Turek, I.** *Kapitoly z didaktiky: Didaktické testy*. Bratislava : Metodické centrum. 1995. ISBN 80-85185-96-2
- **Turek, I.** *Základy pedagogického výzkumu*. 1. vyd. 20

9. Seznam tabulek:

Tabulky:

- **Tabulka č. 1** Četnost použití následujících technologií ve výuce, v přípravě na vyučování či při hodnocení hodin německého jazyka – srovnání; žáci - učitelé.
- **Tabulka č. 2** Vyjádření míry souhlasu shoda odpovědí žáků a učitelů u tvrzení podobného významu.
- **Tabulka č. 3** Četnost použití následujících technologií ve výuce, v přípravě na vyučování či při hodnocení hodin německého jazyka

10. Přílohy

10.1 Tištěná podoba dotazníku pro žáky

10.2 Tištěná podoba dotazníku pro učitele

10. 1 DOTAZNÍK PRO STUDENTY - Nové technologie vyučování v německém jazyce

I. Výběr pouze jedné odpovědi

1. Pohlaví

- Muž
- Žena

2. Věk

- 14 a méně
- 15
- 16
- 17
- 18 a více

3. Jaký máš přístup k internetu ve škole?

- Internet mohu používat kdy chci.
- Internet mohu používat ve vymezených hodinách.
- Nemám přístup k internetu.

4. Jaký máš přístup k internetu mimo školu?

- Internet mohu používat kdy chci.
- Přístup k internetu mám omezený.
- Nemám přístup k internetu.

5. Jaký máš přístup k počítači?

- Mám k dispozici počítač doma.
- Ve škole mám dostatečný přístup k počítači.
- Nemám přístup k počítači.

6. Baví tě německý jazyk?

- Velice mě baví.
- Baví mě.
- Průměr.
- Nebaví mě.
- Silně mě nebaví.

II. Škálovací otázky (Výběr 1-5 podle známek ve škole; 1 – často, 2 – spíš ano, 3 – někdy, 4 – spíš ne, 5 – nikdy)

7. Jak často používáte ve výuce německého jazyka DVD/TV/ Video?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

8. Jak často používáte ve výuce německého jazyka audiopřehrávač?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

9. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka internet?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
10. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka e-mail (kontakt s učitelem/kou..)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
11. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka audioknížky (knížka + CD/kazeta..)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
12. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka počítač?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
13. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka dataprojektor (promítání textů, obrázků)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
14. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka diktafon (kontrola výslovnosti)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
15. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka učebnice?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
16. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka tabuli?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4

- 5
- 17. *Jak často používáte při přípravě na výuku DVD/TV/Video?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- 18. *Jak často používáte při přípravě na výuku audiopřehrávač?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- 19. *Jak často používáte při přípravě na výuku internet?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- 20. *Jak často používáte při přípravě na výuku e-mail?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- 21. *Jak často používáte při přípravě na výuku diktafon?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- 22. *Jak často používáte při přípravě na výuku audioknížky?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- 23. *Jak často používáte při přípravě na výuku počítač?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- 24. *Jak často používáte při přípravě na výuku učebnice?*
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5

III. Škálovací otázky

Odpovězte podle pravdivosti tvrzení. (1 – určitě ano, 2 – spíš ano, 3 – možná, 4 – spíš ne, 5 – určitě ne)

25. *Na hodině jazyka mohu diskutovat v německém jazyce, vyjádřit svůj názor a zapojit svou fantazii a tvořivost.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

26. *Z hodin jazyka vím, jak a jakými způsoby mohu používat nové technologie, abych se učil/a jazyk lépe a rychleji.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

27. *Když mám možnost, sleduji německé filmy raději v originále (případně s titulky).*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

28. *Technologie jsou ve výuce pouze prostředkem, pomocníkem. Roli učitele/ky zcela nahradit nemohou.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

29. *Když ve škole používáme internet, DVD a další moderní technologie, vždy ztratíme mnoho času přípravou a samotnou obsluhou. Je to organizačně a časově náročné.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

30. *Na hodinách německého jazyka, kde používáme moderní technologie, se naučím více než při běžné výuce.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

31. *Hodiny německého jazyka, kde používáme moderní technologie, mne baví víc a více se zapojuji do aktivit.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

32. *Na mé škole používáme moderní technologie ve výuce německého jazyka dostatečně.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

33. *Na hodinách německého jazyka se učíme vyhledávat informace na internetu v cizím jazyce.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

34. *Internet do výuky německého jazyka patří.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

35. *Když se díváme na film, posloucháme CD, jsme na internetu nebo pracujeme s dalšími moderními technologiemi, vždy s tím co jsme se dozvěděli dále pracujeme (cvičení na hodině, eseje, diskuse..).*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

10. 2 DOTAZNÍK PRO VYUČUJÍCÍ - Nové technologie vyučování v cizím jazyce

I. Výběr pouze jedné odpovědi

1. Pohlaví
 - Muž
 - Žena
2. Váš věk
 - 20 - 30
 - 31 - 40
 - 41 - 50
 - 51 - 60
 - více než 60
3. Kolik let máte pedagogickou praxi?
 - Méně než 5 let
 - 5 - 10 let
 - 11 - 15 let
 - 16 - 20 let
 - více než 20 let.
4. Jaký máte přístup na internet ve škole?
 - Mám dostatečný přístup na internet ve škole.
 - Mám možnost přístupu na internet ve škole, ale omezenou.
 - Nemám možnost přístupu na internet ve škole.
5. Jaký máte přístup na internet mimo školu?
 - Mám dostatečnou možnost připojení z domova.
 - Mám možnost přístupu z domova, ale omezenou.
 - Nemám možnost přístupu k internetu mimo školu.
6. Jaký máte přístup k počítači ve škole?
 - V zaměstnání mám vlastní počítač.
 - Používám společný počítač s několika kolegy dohromady.
 - Nemám přístup k počítači.

II. Škálovací otázky (Výběr 1-5 podle známek ve škole; 1 – často, 2 – spíš ano, 3 – někdy, 4 – spíš ne, 5 – nikdy)

7. Jak často používáte ve výuce německého jazyka DVD/TV/ Video?
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
8. Jak často používáte ve výuce německého jazyka audiopřehrávač?
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
9. Jak často používáte ve výuce německého jazyka internet?
 - 1
 - 2
 - 3

- 4
 - 5
10. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka e-mail (kontakt se studenty...)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
11. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka audioknížky (knížka + CD/kazeta..)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
12. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka počítač?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
13. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka dataprojektor (promítání textů, obrázků)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
14. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka diktafon (kontrola výslovnosti)?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
15. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka učebnice?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
16. *Jak často používáte ve výuce německého jazyka tabuli?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
17. *Jak často používáte při přípravě na výuku DVD/TV/Video?*
- 1
 - 2

- 3
 - 4
 - 5
18. *Jak často používáte při přípravě na výuku audiopřehrávač?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
19. *Jak často používáte při přípravě na výuku internet?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
20. *Jak často používáte při přípravě na výuku e-mail?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
21. *Jak často používáte při přípravě na výuku diktafon?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
22. *Jak často používáte při přípravě na výuku audioknížky?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
23. *Jak často používáte při přípravě na výuku počítač?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
24. *Jak často používáte při přípravě na výuku učebnice?*
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5

III. Škálovací otázky

Odpovězte podle pravdivosti tvrzení. (1 – určitě ano, 2 – spíš ano, 3 – možná, 4 – spíš ne, 5 – určitě ne)

25. Použití moderních technologií (internet, DVD, počítač apod.) ve výuce německého jazyka obvykle nezdokonaluje učení studentů a nezlepšuje výsledky.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

26. Moderní technologie (internet, DVD, počítač apod.) jsou jak žákům tak učitelům pouze prostředkem, jak zlepšit proces edukace. Místo učitele zcela nahradit nemohou.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

27. Zapojení moderních technologií do výuky německého jazyka je časově i organizačně náročné, často hodinu spíše naruší.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

28. Zapojením moderních technologií do výuky jsem schopen/a naučit více než při tradiční výuce.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

29. Na hodinách, kde používám moderní technologie, jsou žáci tvořivější a motivovanější.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

30. Na mém pracovišti je dostatek moderních technologií pro výuku německého jazyka.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

31. *Učím studenty vyhledávat a zpracovávat informace z internetu v německém jazyce.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

32. *Internet patří do výuky německého jazyka.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

33. *S materiálem, který ve třídě prezentuji pomocí moderních technologií, vždy dále pracujeme (cvičení, diskuse, esej..).*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

34. *Je pro mě těžké zařadit moderní technologie do výuky německého jazyka.*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

35. *Baví mě vyučovat německý jazyk).*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5